

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการ “จัดทำข้อมูลสะท้อนความรู้สนับสนุนเวทีนโยบายสาธารณะระดับ
ภูมิภาคในสถานการณ์การเลือกตั้งทั่วไป 2548”

โดย สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา

สิงหาคม 2548

สารบัญ

บทนำ	หน้า
บทที่ 1 ความเป็นมาและวัตถุประสงค์	1
ความเป็นมา	1
วัตถุประสงค์	4
กรอบระยะเวลา	4
ผลที่คาดว่าจะได้รับ	5
บทที่ 2 ขั้นตอนและกระบวนการดำเนินงาน	6
บทที่ 3 ผลการดำเนินงาน	12
ภาพรวมการดำเนินกิจกรรม	12
เวทีนโยบายสาธารณะเพื่อเอาชนะความยากจนในระดับพื้นที่/กลุ่มจังหวัด	14
ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน	34
บทที่ 4 สรุปและวิเคราะห์ผลการดำเนินงาน	35
สรุปภาพรวมการดำเนินงาน	35
สรุปเนื้อหาเวทีนโยบายสาธารณะในระดับพื้นที่	37
สรุปการตอบสนองของพรรคการเมือง	47
สรุปแนวทางการเคลื่อนงานเพื่อติดตามผล	48
วิเคราะห์ข้อเสนอจากเวที	50
บทที่ 5 ข้อเสนอแนะ	56
ข้อเสนอแนะการสนับสนุนการขับเคลื่อนกิจกรรม	56
ข้อเสนอแนะในเชิงทำงานวิชาการ	58
ข้อเสนอเชิงนโยบาย	59

บทนำ

รัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540 ได้บัญญัติและรับรองว่าด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่หลายด้าน โดยสรุปมีแนวคิดที่ต้องการแก้ปัญหาการเมืองของข้าราชการการเมืองให้เป็นการเมืองภาคพลเมือง เป็นการให้ประชาชนมีสิทธิและส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น โดยเฉพาะการร่วมรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ร่วมคิด ร่วมปฏิบัติ ร่วมตัดสินใจในการดำเนินโครงการรัฐ ดังนั้นกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงเปรียบเสมือนการเปิดพื้นที่ทางสังคม เปิดพื้นที่ทางปัญญาอย่างกว้างขวาง ส่งเสริมให้ทุกฝ่ายได้แสดงทัศนะแลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็น เพื่อแสวงหาทางเลือกและทางตัดสินใจต่างๆ ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างและการใช้นโยบายสาธารณะที่ดี สอดคล้องกับการปกครองตามหลักประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม และเป็นไปตามแนวทางของกระบวนการนโยบายสาธารณะ โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญคือจะต้องมีความต่อเนื่อง เน้นการสื่อสารสองทาง มีการเรียนรู้ซึ่งกันและกันของผู้ที่เกี่ยวข้อง และให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง

แม้ว่ารัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540 จะได้รับการมีส่วนร่วมดังกล่าว แต่ในความเป็นจริงพบว่ากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนยังประสบปัญหาอุปสรรคหลายอย่าง เช่น ปัญหาของการขาดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการ ความเกรงกลัวอิทธิพล การขาดการกระตือรือร้นที่จะมีส่วนร่วมไม่ว่าจะเป็นที่ระบบหรือตัวของเจ้าหน้าที่รัฐเองก็ตาม เหล่านี้เป็นต้น ซึ่งทางสถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนาได้ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าวจึงต้องการที่จะร่วมแก้ปัญหาที่มีอยู่ในปัจจุบันและสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชนทั่วไปถึงความสำคัญและบทบาทของประชาธิปไตยโดยผ่าน **“โครงการจัดทำข้อมูลและองค์ความรู้สนับสนุนเวทีนโยบายสาธารณะระดับภูมิภาคในสถานการณ์การเลือกตั้งทั่วไป 2548”** ซึ่งกระบวนการจัดเวทีจะเน้นความเป็นกลางไม่ขึ้นกับพรรคการเมืองใดๆ รวมทั้งจะเปิดโอกาสให้กลุ่มบุคคลหรือประชาชนทุกภาคส่วนได้เข้ามามีส่วนขับเคลื่อน ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ รวมทั้งประสานเชื่อมโยงขบวนในชุมชนให้มีส่วนร่วมเรียนรู้มากที่สุด นอกจากนั้นจะส่งเสริมการติดตามตรวจสอบอย่างจริงจัง

ทางคณะทำงานโครงการฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับคำติชมและข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงและพัฒนาโครงการฯ ให้ดียิ่งขึ้นในโอกาสต่อไป

คณะทำงานโครงการฯ
สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา

บทที่ 1

ความเป็นมาและวัตถุประสงค์

1. ความเป็นมา

(1) เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540 ได้บัญญัติและรับรองว่าด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่หลายด้าน โดยสรุปมีแนวคิดที่ต้องการส่งเสริมการเมืองภาคพลเมือง เป็นการให้ประชาชนมีสิทธิและส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น โดยเฉพาะการร่วมรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ร่วมคิด ร่วมปฏิบัติ ร่วมตัดสินใจในการดำเนินโครงการ ร่วมตรวจสอบการดำเนินงานของรัฐ และร่วมได้รับประโยชน์จากการดำเนินโครงการรัฐ

“กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน จึงเป็นการที่ทำให้ประชาชนได้มีโอกาสแสดงทัศนะ แลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็น เพื่อแสวงหาทางเลือกและการตัดสินใจต่าง ๆ เกี่ยวกับโครงการที่เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับร่วมกัน ซึ่งในทางปฏิบัติควรที่จะต้องเข้ามาในกระบวนการตั้งแต่เริ่มจนถึงการตรวจสอบติดตามและประเมินผล โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญคือจะต้องมีความต่อเนื่องเน้นการสื่อสารสองทาง มีการเรียนรู้ซึ่งกันและกันของผู้ที่เกี่ยวข้อง และให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง โดยมีลักษณะการมีส่วนร่วมในทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม (ดร.อรทัย กึกผล จากหนังสือ คู่มือการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ตุลาคม 2546)

(2) กระบวนการนโยบายสาธารณะ

กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นการ “เปิดพื้นที่ทางสังคม เปิดพื้นที่ทางปัญญาอย่างกว้างขวาง” เป็นการส่งเสริมให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการตั้งโจทย์ ในการทำการวิจัย มาเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อในที่สุดรูปธรรมของกระบวนการนโยบายสาธารณะจะนำไปสู่การสร้างและการใช้นโยบายสาธารณะที่ดี สอดคล้องกับการปกครองตามหลักประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม และเป็นไปตามแนวทางของกระบวนการนโยบายสาธารณะ ที่ประกอบด้วยกระบวนการทางปัญญา – ทางสังคม – ทางศีลธรรม เพื่อให้ประชาชนทุกภาคส่วนได้เข้ามามีส่วนขับเคลื่อน เกิดการเรียนรู้ของสังคมที่สามารถใช้เป็นเครื่องมือหนึ่งเพื่อกำหนดทิศทางในการพัฒนา – นโยบายของประเทศ รวมทั้งก่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้แก่ ความยากจนเชิงโครงสร้าง โครงสร้างการบริหารราชการแผ่นดิน การพัฒนาการจัดการและจัดทำแผนพัฒนาชุมชน – การบริหารจัดการทรัพยากร การพัฒนาให้ชุมชนเข้มแข็งตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง โดยสรุปถือได้ว่าประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมโดยใช้กระบวนการนโยบายสาธารณะที่เป็นเสมือนเครื่องมือที่สำคัญของการใช้อำนาจอธิปไตยที่ใหญ่ที่สุดของปวงชน โดยมีเป้าหมายที่ยิ่งใหญ่คือการวางรากฐาน - การจัดระบบของโครงสร้างสังคม – การแก้ไขปัญหาภายใต้กระบวนการที่อยู่บนหลักของความเป็นธรรมของสังคม

(3) สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนากับกระบวนการนโยบายสาธารณะ

จากคุณค่าและประโยชน์ของกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนและกระบวนการนโยบายสาธารณะดังกล่าวมาแล้วข้างต้น สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนาได้ตระหนักถึงความสำคัญของกระบวนการทั้งสอง ที่จะต้องส่งเสริมให้มีความแพร่หลายให้สังคมมีความรู้ความเข้าใจด้วยการร่วมปฏิบัติในชีวิตจริง ประกอบกับปณิธานของสถาบันฯ ที่มุ่งพัฒนาให้ชุมชนเกิดการพัฒนาและมีความเข้มแข็งพึ่งตนเองได้ ในช่วงที่ผ่านมาสถาบันฯ ได้ทำกิจกรรมและโครงการที่หลากหลายเพื่อเป็นการส่งเสริมกระบวนการทั้งสอง

โครงการที่สำคัญคือโครงการเครือข่ายส่งเสริมการปฏิรูประบบยุติธรรม (คปรย.) เพื่อเศรษฐกิจพอเพียงและความเป็นธรรมในสังคม กิจกรรมหลักคือการจัด “เวทีนโยบายสาธารณะเพื่อเอาชนะความยากจน” เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการขับเคลื่อน โดยมีวิวัฒนาการของเวทีนโยบายสาธารณะฯ แบ่งออกเป็น 4 ระยะ ในช่วงแรกตั้งแต่ปี 2540-2543 เกิดจากประชาคมแผน 8 ช่วงที่สองตั้งแต่ปี 2543-2545 ได้ปรับเปลี่ยนเป็นที่ประชุมข่ายประชาสังคม ช่วงที่สามระหว่างปี 2545 ได้ปรับเปลี่ยนเป็นเวทียุทธศาสตร์การพัฒนา และตั้งแต่ปี 2546 จึงได้ปรับเปลี่ยนมาเป็นเวทีนโยบายสาธารณะเพื่อเอาชนะความยากจน เป็นเวทีประชุมทางวิชาการที่จัดขึ้นเป็นประจำทุก 2 เดือน(Forum) ประกอบด้วย กลุ่มบุคคลและองค์กรที่มีความสนใจในประเด็นปัญหาความยากจน ตอนเริ่มต้นประกอบด้วย 10 องค์กรต่อมาได้เพิ่มเป็น 16 องค์กรทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรอิสระ และเครือข่ายต่าง ๆ รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการ ข้าราชการ นักพัฒนา และผู้นำชุมชน จากทั่วประเทศ โดยมีทิศทางและสาระหลักที่เกี่ยวข้องกับการให้ข้อมูลข่าวสารและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันและร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมเสนอแนะรัฐบาลและหน่วยงานราชการ ในเรื่องยุทธศาสตร์และพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน และการเอาชนะความยากจนในสังคมไทย โดยมี ศ.นพ.ประเวศ วะสี เป็นประธาน

นับตั้งแต่ปี 2546 จนถึงปัจจุบัน เวทีนโยบายสาธารณะฯ ได้จัดรวมทั้งหมด 10 เวที โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. เวทีนโยบายสาธารณะฯ ครั้งที่ 1
  - ประเด็น “จะช่วยรัฐบาลแก้ปัญหาความยากจนได้อย่างไร”
  - วันที่ 14 มกราคม 2546
  - ห้องประชุมศิลปาชีพ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง (หัวหมาก)
2. เวทีนโยบายสาธารณะฯ ครั้งที่ 2
  - ประเด็น “การปฏิรูปกฎหมายเพื่อแก้ปัญหาความยากจน”
  - วันที่ 14 มีนาคม 2546
  - ห้องประชุม กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข

3. เวทีนโยบายสาธารณะฯ ครั้งที่ 3
  - ประเด็น “การปฏิรูประบบยุติธรรมเพื่อเศรษฐกิจพอเพียงและความเป็นธรรมในสังคมไทย”
  - วันที่ 23 พฤษภาคม 2546
  - ห้องประชุม สำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมไทย
4. เวทีนโยบายสาธารณะฯ ครั้งที่ 4
  - ประเด็น “ธรรมนูญเพื่อเศรษฐกิจพอเพียงและความเป็นธรรมในสังคม”
  - วันที่ 18 กรกฎาคม 2546
  - ห้องประชุม สถาบันพระปกเกล้า
5. เวทีนโยบายสาธารณะฯ ครั้งที่ 5
  - ประเด็น “จัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธี เสริมสร้างความรู้ รักสามัคคีในชาติ”
  - วันที่ 19 กันยายน 2546
  - ห้องประชุมชั้น 4 คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง (หัวหมาก)
6. เวทีนโยบายสาธารณะฯ ครั้งที่ 6
  - ประเด็น “ธรรมนูญว่าด้วยความเป็นธรรมทางสังคมและเศรษฐกิจ”
  - วันที่ 21 พฤศจิกายน 2546
  - ห้องประชุม สำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
7. เวทีนโยบายสาธารณะฯ ครั้งที่ 1/2547 (ครั้งที่ 7)
  - ประเด็น “คดีสิทธิชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมกับข้อกังขาว่าด้วยความเป็นธรรมในสังคมไทย”
  - วันที่ 23 มกราคม 2547
  - ห้องประชุม สำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
8. เวทีนโยบายสาธารณะฯ ครั้งที่ 2/2547 (ครั้งที่ 8)
  - ประเด็น “แนวทางภารกิจภาคประชาชน เพื่อเอาชนะความยากจนและสร้างชุมชนเข้มแข็ง”
  - วันที่ 26 มีนาคม 2547
  - ห้องประชุม สำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
9. เวทีนโยบายสาธารณะฯ ครั้งที่ 3/2547 (ครั้งที่ 9)
  - ประเด็น “การเข้าสู่แผนกฎหมายอำนาจอธิปไตยกับความจริง”
  - วันที่ 21 พฤษภาคม 2547
  - ห้องประชุม สำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

10. เวทีนโยบายสาธารณะฯ ครั้งที่4/2547 (ครั้งที่ 10)

- ประเด็น “การรับฟังและการมีส่วนร่วมของประชาชน”
- วันที่ 23 กรกฎาคม 2547
- ห้องประชุม สำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

(4) สถานการณ์การเลือกตั้งทั่วไป 2548

เมื่อพิจารณาในสถานการณ์ปัจจุบันที่กำลังจะมีการเลือกตั้งทั่วไป ในต้นปี พ.ศ.2548 จึงเป็นจังหวะที่เหมาะสมที่จะรณรงค์สร้างกระแสสังคมให้เกิดการตื่นตัวและหนุนเสริมบทบาทของภาคประชาชนต่อการเลือกตั้ง เพื่อผลักดันให้พรรคการเมืองต่าง ๆ ได้แสดงจุดยืนเชิงนโยบายที่จะแก้ปัญหาของประเทศทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง รวมทั้งการแก้ปัญหาความยากจนเชิงโครงสร้างที่เป็นรูปธรรม นอกจากนั้นยังถือเป็นโอกาสเหมาะที่จะได้นำพาเครือข่ายพลังทางสังคมฝึกฝนกระบวนการมีส่วนร่วมและกระบวนการนโยบายสาธารณะ ในสถานการณ์จริง ดังนั้น สถาบันฯ จึงขอเสนอโครงการ “ส่งเสริมเวทีนโยบายสาธารณะเพื่อเอาชนะความยากจนในสถานการณ์การเลือกตั้งทั่วไป 2548” ขึ้นเพื่อเป็นการสนับสนุนและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนและกระบวนการนโยบายสาธารณะ ในการผลักดันให้เกิดกระบวนการสร้างความรู้และการเคลื่อนไหวของสังคมและชุมชนให้เห็นคุณค่าและความสำคัญของการเมืองภาคพลเมือง และเป็นการยกสถานะภาพของการเมืองภาคพลเมืองให้ขึ้นมามีความสำคัญเทียบเท่าการเมืองระบบตัวแทน ตลอดจนทำให้เครือข่ายภาคประชาชนมีพลังความเข้าใจและสามารถรับรู้ ตรวจสอบ ทิศทางนโยบายของพรรคการเมืองต่าง ๆ ได้

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาประเด็นปัญหาและนโยบายสาธารณะเฉพาะพื้นที่ของจังหวัดและกลุ่มจังหวัดที่ประชาชนในแต่ละพื้นที่ต้องการ
2. เพื่อวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบบริบทของปัญหาที่แตกต่างกัน มีเงื่อนไข ปัจจัย และผลการขับเคลื่อนกระบวนการนโยบายสาธารณะเป็นอย่างไร

3. กรอบระยะเวลา

ระยะเวลาปฏิบัติงานของโครงการฯ 6 เดือน เริ่มตั้งแต่ 15 ธันวาคม 2547– 14 มิถุนายน 2548

4. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ความชัดเจนในประเด็นปัญหา นโยบายสาธารณะระดับจังหวัดและกลุ่มจังหวัดที่มาจากความต้องการของเครือข่ายองค์กรชุมชนและภาคประชาชนตั้งแต่ระดับชุมชนท้องถิ่น
2. องค์ความรู้ที่เกิดจากการสังเคราะห์ข้อมูลที่มีความหลากหลายทั้งประเด็นและแหล่งข้อมูลในพื้นที่
3. แนวทางออกทางเลือกของแต่ละประเด็นมีความเฉพาะที่เกิดจากการวินิจฉัยร่วมของแต่ละเวที
4. เกิดขบวนการขับเคลื่อนเครือข่ายการมีส่วนร่วมภาคประชาชนที่ต่อเนื่อง เพื่อขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง
5. พรรคการเมืองเห็นความสำคัญและนำความต้องการจากภาคประชาชนไปใช้ประกอบเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายในช่วงระหว่างหาเสียงหรือเป็นนโยบายของรัฐบาลอย่างเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน

บทที่ 2

ขั้นตอนและกระบวนการดำเนินงาน

1. ขั้นตอนและกระบวนการดำเนินงาน

1) แผนงานการกำหนดประเด็นขับเคลื่อน (Issue Naming and Framing)

เป้าหมายเพื่อสร้างประเด็นปัญหาเพื่อใช้ในการขับเคลื่อนกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนและกระบวนการนโยบายสาธารณะ 6 รายการ

(1) นโยบายพรรคการเมืองก่อนการเลือกตั้งที่เสนอทิศทางการพัฒนาประเทศ มี 3 ประเด็นคือ เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง

(2) นโยบายรัฐบาลและกลไกบูรณาการเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วม มี 3 ประเด็นคือ แนวนโยบายของรัฐบาลใหม่, กลไกแปลงนโยบายสู่การปฏิบัติ และแนวทางบูรณาการที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม

โดยมีกิจกรรมดังนี้

- ประชุมระดมความคิดทั้งจากคณะทำงานที่มีความหลากหลายและแกนนำเครือข่ายบางส่วน เพื่อให้มีมุมมองได้หลายมิติในการกำหนดประเด็นหลัก (หัวข้อ) ที่จะนำเสนอในเวทีนโยบายสาธารณะ
- จัดทำรายละเอียดประเด็นย่อยของแต่ละประเด็นหลัก เพื่อใช้เป็นแนวทางในการไปสัมภาษณ์กลุ่มนักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญต่างๆ ที่เป็นบุคคลเป้าหมายตามแต่ละประเด็นที่กำหนด
- จัดทำรายละเอียดประเด็นย่อยในรูปแบบของแบบสอบถาม เพื่อส่งไปให้ตัวแทนที่เป็นแกนหลักของเครือข่ายและกลุ่มจังหวัด เพื่อให้เห็นความคิดเห็นตอบกลับมา

ในเรื่องของตัวชี้วัดความครบถ้วนของ 6 ประเด็นหลักที่ใช้ในการขับเคลื่อนได้ครอบคลุมกลุ่มเป้าประสงค์และกรอบประเด็น โดยความครอบคลุมของกรอบประเด็นย่อยที่จะใช้เป็นแนวทางในการสัมภาษณ์หรือเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพและการศึกษาค้นคว้าในแต่ละประเด็นหลักในมิติต่างๆ

ความสมบูรณ์ของรายละเอียดประเด็นย่อยที่นำไปใช้เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาโดยมีความสัมพันธ์สอดคล้องกับพื้นที่ตามภูมิโนเวศน์วัฒนธรรมต่างๆ

2) แผนงานรวบรวมค้นคว้าข้อมูลและองค์ความรู้เพื่อจัดทำเป็นเอกสารหลัก (Issue Book Preparation)

การรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 3 วิธีดังนี้

(1) การศึกษาค้นคว้าจากเอกสารและข้อมูลสารสนเทศ(Document Review)

- รวบรวมรายชื่อแหล่งข้อมูลต่างๆที่มีความเกี่ยวข้องกับประเด็นที่กำหนด
- นักวิจัยทำการค้นคว้าและเก็บรวบรวมข้อมูลตามสถานที่ องค์กร หน่วยงานที่เป็นเป้าหมาย

(2) การสัมภาษณ์ (In-depth Interview)

- จัดทำบัญชีรายชื่อนักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้อง ที่หลากหลายสาขาอาชีพ
- นักวิจัยทำการสัมภาษณ์เพื่อรวบรวมแนวความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ข้อวิพากษ์วิจารณ์ ตามกรอบประเด็นที่กำหนด กับนักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิเป้าหมายที่วางไว้ตามแต่ละประเด็น
- กรอบประเด็นที่สัมภาษณ์จะไม่กำหนดเฉพาะเป็นรายบุคคล โดยจะถามให้ครอบคลุมทุกประเด็น เพื่อจะได้แนวคิด ข้อวิพากษ์วิจารณ์ ข้อคิดเห็นที่เป็นมุมมองของทุกสาขาอาชีพที่เป็นประเด็นเดียวกัน

(3) การส่งแบบสอบถาม (Questionnaire)

- ส่งแบบสอบถามที่เกิดจากการออกแบบแก่บุคคลที่เป็นแกนหลักของเครือข่ายในแต่ละจังหวัดและกลุ่มจังหวัด(Cluster) เพื่อให้นำเสนอ และตอบข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะที่สัมพันธ์กับพื้นที่ที่หลากหลายภูมิ นิเวศน์ วัฒนธรรม

การวิเคราะห์และสังเคราะห์นั้นจะให้คณะนักวิจัยทำการวิเคราะห์ประเด็นที่ได้จากรวบรวมข้อมูลทั้ง 3 แนวทาง แล้วสังเคราะห์เป็น “ประมวลองค์ความรู้และข้อมูล” (ตลอดจนข้อเสนอแนวทางนโยบายที่เป็นทางออกทางเลือก) สำหรับเรื่องนั้นๆ

ส่วนการจัดทำเอกสาร แบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ คือ

- (1) เอกสารสำหรับการขับเคลื่อนเวทีนโยบายสาธารณะ
- (2) เอกสารประกอบที่เป็นประเด็นเฉพาะพื้นที่

โดยตัวชี้วัดของแผนงานนี้คือปริมาณและคุณภาพของแหล่งข้อมูลที่ได้มาจากทั้ง 3 วิธีการ และความสมบูรณ์ของเอกสารหลักและเอกสารประเด็นเฉพาะพื้นที่

3) แผนงานสื่อสารสาธารณะหลากหลายรูปแบบ(Public Media)

เป้าหมายของแผนงานนี้เป็นการสื่อสารประชาสัมพันธ์กิจกรรมของเวทีนโยบายฯ ด้านเผยแพร่ข่าวสารงานเวทีนโยบายฯ รวมทั้งเป็นสื่อกลางระหว่างคณะทำงานเวทีนโยบายฯ เครือข่ายการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ภาคประชาสังคมและประชาชนทั่วไปที่สนใจ เพื่อแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ นอกจากนี้จะมีการแสดงข้อวิพากษ์วิจารณ์ประเด็นที่สืบเนื่องจากการจัดที่เวทีนโยบายฯ และนำเสนอข่าวสารการเคลื่อนไหวต่างๆของงานการเมือง ภาคพลเมืองนำเสนอรายงานสรุปของ เวทีนโยบายฯ ในแต่ละครั้ง เพื่อเป็นเครื่องมือหนึ่งในกระบวนการนโยบายสาธารณะและการมีส่วนร่วมของประชาชน และเชื่อมประสานกับแหล่งข้อมูลในหน่วยงาน องค์กรต่างๆ รวมถึงการรวบรวมข้อมูลและสร้างระบบฐานข้อมูล กิจกรรมของเวทีนโยบายฯ และรายงานของเครือข่ายการมีส่วนร่วมฯ และงานภาคประชาสังคม และกิจกรรมอื่นๆที่สามารถเอื้อประโยชน์ต่อข่ายงานภาคประชาสังคม

กิจกรรมของแผนงานในส่วนนี้จะแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

- (1) การใช้สื่อปรกติ สื่อที่ใช้ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ เช่น หนังสือพิมพ์โดยอาศัยเครือข่ายพันธมิตรของสถาบันที่เป็นเจ้าของเวลาหรือพื้นที่หน้าสิ่งพิมพ์ช่วยกระจายข่าวสารให้กับโครงการเป็นระยะ
- (2) การใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์(Internet) โดยจัดทำ Web-site เฉพาะของเวทีนโยบายฯ มีการจัดจ้างที่ปรึกษาที่เชี่ยวชาญการทำ Web-siteและระบบSearch Engine จากนั้นดำเนินการสร้าง Web-site และพัฒนาระบบ Search Engine ของเวทีนโยบายฯให้สามารถทำหน้าที่ (Function) ตามขอบเขต ภารกิจที่เสนอไว้ข้างต้น ซึ่งการดูแลรักษานั้นจะจัดจ้างเจ้าหน้าที่เพื่อดูแลรักษาระบบ รวมทั้งเป็นบรรณาธิการข้อมูลข่าวสาร ดูแลข้อมูลข่าวสารให้ทันสมัยอยู่เสมอ และเป็นที่นิยมของเครือข่ายสาธารณะชน ให้มีการเชื่อมประสานงานเครือข่ายภาคีฯ ให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ และจะมีการประสานงานกับแหล่งข้อมูลในกรณีที่มีผู้ตั้งประเด็นคำถามด้วย
- (3) การใช้สื่อทางจดหมายข่าว (News Letter) จะจัดทำเป็นเอกสารในลักษณะจดหมายข่าว เพื่อเป็นการเพิ่มทางเลือกและโอกาสในการสื่อสารมากขึ้น โดยมีคณะบรรณาธิการที่มาจากคณะที่ปรึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญของเวทีนโยบายฯ และฝ่ายเลขานุการเวทีนโยบายฯ เป็นทีมดำเนินการ

โดยที่ตัวชี้วัดจะดูจากคุณภาพและปริมาณของข่าวสารที่ลงในสื่อที่เป็นรูปแบบปกติ รวมทั้งประสิทธิภาพและปริมาณข้อมูลข่าวสารที่บรรจุในหน้าของ Website จำนวนผู้เข้ามาใช้บริการ Website และคุณภาพและปริมาณของจดหมายข่าว

4) แผนงานเวทีนโยบายสาธารณะระดับชาติ (National Public Policy Forum)

กิจกรรมของแผนงานนี้จะจัดเวทีนโยบายฯ ในส่วนกลาง (กทม.) ประจำทุก 2 เดือน/ครั้ง โดยเริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2547 – เดือนพฤศจิกายน 2548 รวม 7 ครั้ง แบ่งออกเป็น 2 ช่วง คือช่วงก่อนการเลือกตั้ง ตั้งแต่เดือน พฤศจิกายน 2547-เดือนมีนาคม 2548 รวม 3 ครั้ง และ ช่วงหลังการเลือกตั้ง ตั้งแต่เดือน พฤษภาคม - เดือนพฤศจิกายน 2548 รวม 4 ครั้ง โดยมีคนเข้าร่วมประมาณ ครั้งละ 250 คน รวม 1,000 คน

และตัวชี้วัดจะดูจากจำนวนเวทีนโยบายฯ ที่จัด/จำนวนคนเข้าร่วม ประเด็นที่กำหนดมี ทางออกทางเลือกที่ผ่านการวินิจฉัยร่วมจากเวทีฯ และพรรคการเมืองต่างๆ ยอมรับในทางออก ทางเลือกร่วม และนำไปบรรจุเป็นส่วนหนึ่งของนโยบาย เพื่อนำไปเสนอต่อประชาชนโดยให้ สัญญาประชาคมว่าจะทำให้เกิดเป็นรูปธรรมถ้าได้เป็นรัฐบาล

5) แผนงานเวทีนโยบายสาธารณะระดับภูมิภาค-กลุ่มจังหวัด

แผนงานนี้มีกิจกรรม ดังนี้คือ การจัดแบ่งพื้นที่ภูมิภาค 75 จังหวัดออกเป็นกลุ่มจังหวัด (Cluster) จำนวน 20 กลุ่ม ดังนี้

- กลุ่มจังหวัดที่ 1 ประกอบด้วยเชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง และแม่ฮ่องสอน
- กลุ่มจังหวัดที่ 2 ประกอบด้วยเชียงราย พะเยา แพร่ น่าน
- กลุ่มจังหวัดที่ 3 ประกอบด้วยพิษณุโลก ตาก เพชรบูรณ์ สุโขทัยและอุตรดิตถ์
- กลุ่มจังหวัดที่ 4 ประกอบด้วยนครสวรรค์ อุทัยธานี กำแพงเพชรและพิจิตร
- กลุ่มจังหวัดที่ 5 ประกอบด้วยปทุมธานี นนทบุรี พระนครศรีอยุธยา และอ่างทอง
- กลุ่มจังหวัดที่ 6 ประกอบด้วยสิงห์บุรี สระบุรี ชัยนาทและลพบุรี
- กลุ่มจังหวัดที่ 7 ประกอบด้วยกาญจนบุรี สุพรรณบุรี ราชบุรีและนครปฐม
- กลุ่มจังหวัดที่ 8 ประกอบด้วยสมุทรสาคร สมุทรสงคราม เพชรบุรีและประจวบคีรีขันธ์
- กลุ่มจังหวัดที่ 9 ประกอบด้วยปราจีนบุรี ฉะเชิงเทรา สมุทรปราการ นครนายก และสระแก้ว
- กลุ่มจังหวัดที่ 10 ประกอบด้วยระยอง ชลบุรี จันทบุรี และตราด
- กลุ่มจังหวัดที่ 11 ประกอบด้วยหนองคาย อุดรธานี หนองบัวลำภู และเลย
- กลุ่มจังหวัดที่ 12 ประกอบด้วยสกลนคร มุกดาหาร กาฬสินธุ์ และนครพนม
- กลุ่มจังหวัดที่ 13 ประกอบด้วยขอนแก่น มหาสารคาม และร้อยเอ็ด
- กลุ่มจังหวัดที่ 14 ประกอบด้วยบุรีรัมย์ ชัยภูมิ สุรินทร์ และนครราชสีมา
- กลุ่มจังหวัดที่ 15 ประกอบด้วยยโสธร ศรีสะเกษ อำนาจเจริญ อุบลราชธานี
- กลุ่มจังหวัดที่ 16 ประกอบด้วยสุราษฎร์ธานี ชุมพร และระนอง
- กลุ่มจังหวัดที่ 17 ประกอบด้วยนครศรีธรรมราช ตรัง และพัทลุง

กลุ่มจังหวัดที่ 18 ประกอบด้วยภูเก็ต พังงาน และกระบี่

กลุ่มจังหวัดที่ 19 ประกอบด้วยปัตตานี ยะลาและนราธิวาส

กลุ่มจังหวัดที่ 20 ประกอบด้วยสงขลา และสตูล

โดยจะจัดเวทีนโยบายฯ ระดับกลุ่มจังหวัดพื้นที่ละ 7 ครั้ง รวม 20 เวที จำนวนคนเข้าร่วมประมาณ 200คน/เวที กรอบประเด็นจะเรียงตามเวทีนโยบายฯ ระดับชาติแต่ละครั้ง

ซึ่งตัวชี้วัดจะดูจากจำนวนเวทีนโยบายฯ ที่จัด/จำนวนคนเข้าร่วม ส่วนประเด็นที่กำหนดมีทางออกทางเลือกที่ผ่านการวินิจฉัยร่วมจากเวทีฯ โดยเฉพาะเป็นเงื่อนไขของแต่ละพื้นที่หรือไม่ และจะเป็นเวทีที่มีตัวแทนเป็นเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมและมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการขับเคลื่อนการเมืองภาคพลเมืองระดับพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรมหลังเวที

6) แผนงานบริหารจัดการเครือข่ายและความเคลื่อนไหว (Network Management)

เป้าหมายของแผนงานคือ

- อำนวยความสะดวกและสนับสนุนการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแผนงาน ให้เกิดศักยภาพและประสิทธิภาพประสิทธิผลตามเป้าหมาย
- สนับสนุนเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องเนื่องจากเวทีฯ และงานการเมืองภาคพลเมือง
- ก่อตัวภาคีเครือข่ายการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน วางกรอบแนวทางการเคลื่อนไหวและจูงใจให้ก้าวโดยอาศัยกระบวนการเวทีนโยบายสาธารณะฯ เป็นเครื่องมือ
- ตรวจสอบติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน

ส่วนองค์กรพันธมิตรและเครือข่ายที่เข้าร่วมโครงการฯ ประกอบด้วย

- โครงการสำนักงานส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการพัฒนา (สสปช.)
- สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.)
- สำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา
- มูลนิธิหมู่บ้าน
- สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- สำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
- มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ

- สถาบันพระปกเกล้า
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ
- สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
- ฝ่ายชุมชนสัมพันธ์ DTAC
- คณะทำงานประชารัฐ สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านฯ
- สำนักงานโครงการกักต้อเครือข่ายพลังชุมชน-พลังแผ่นดิน
- สำนักวิจัยกฎหมายไทยกับการพัฒนา
- เครือข่ายส่งเสริมกระบวนการเสนอกฎหมายภาคประชาชน (สกช.)

บทที่ 3

ผลการดำเนินงาน

เนื้อหาของรายงานในบทนี้ จะนำเสนอถึงการดำเนินงานโครงการในช่วงที่ผ่านมา จนถึงสิ้นสุดโครงการ ทั้งในภาพรวม และรายละเอียดในแต่ละกิจกรรม ทั้งในการดำเนินงานของส่วนกลาง ได้แก่งานเอกสารวิชาการ และการดำเนินงานของกลุ่มจังหวัด ตลอดจนการตอบสนองของพรรคการเมืองที่เข้าร่วม และแนวทางการเคลื่อนไหวต่อเนื่องของพื้นที่ เพื่อให้การดำเนินงานโครงการทั้งในส่วนกลางและในพื้นที่ เป็นเครื่องมือนำไปสู่การคลี่คลายปัญหา สถานการณ์สำคัญๆ ของประเทศ ของท้องถิ่นในทางปฏิบัติ รวมถึงจะนำเสนอถึงปัญหาอุปสรรคต่างๆ ที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานช่วงที่ผ่านมา ก่อนจะเข้าสู่บทสังเคราะห์ข้อเสนอเชิงนโยบายในบทถัดไป

3.1 ภาพรวมการดำเนินกิจกรรม

โครงการการจัดกระบวนการนโยบายสาธารณะ : การสนับสนุนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน เพื่อผลักดันการเมืองภาคพลเมือง ที่มีกลไกดำเนินงานคือ คณะทำงานกลุ่มจังหวัดทั้ง 20 กลุ่มจังหวัด (รายละเอียดตามเอกสารแนบท้ายรายงานหมายเลข 1) เริ่มดำเนินการตั้งแต่วันที่ 15 เดือนธันวาคม 2547 ถึงวันที่ 14 เดือนมิถุนายน 2548 รวมเวลาทั้งสิ้น 6 เดือน โดยมีการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในโครงการ ดังนี้

3.1.1 การผลิตเอกสารวิชาการเพื่อสื่อสารสาธารณะ ซึ่งมี 2 ลักษณะคือ

(ก) เอกสารกลางโครงการ เพื่อใช้ในเวทีนโยบายสาธารณะฯ ในระดับชาติ และเป็นเอกสารเสริมในเวทีนโยบายสาธารณะฯ ระดับกลุ่มจังหวัด ที่มาจากการสังเคราะห์ ข้อมูลของทีมวิชาการโครงการร่วมกับเครือข่ายต่างๆ ที่รวบรวมประเด็นจากเวทีนโยบายสาธารณะฯ ระดับกลุ่มจังหวัด และเอกสารข้อเขียนของนักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 4 เรื่อง ได้แก่

1. “เลือกคนที่รัก เลือกพรรคไปคน” : ยุทธวิธีโหวตเพื่อสังคมเข้มแข็ง

โดยนายแพทย์พลเดช ปิ่นประทีป

2. ฝ่ายค้านของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว : ยิ่งฝ่ายค้านเข้มแข็งรัฐบาลยิ่งดีขึ้น

โดยศาสตราจารย์นายแพทย์ประเวศ วะสี

3. บิ๊กแบงสยาม'48 : จุดระเบิดวาระภาคประชาชน

โดยเครือข่ายการเมืองของพลเมืองร่วมกับเครือข่ายยุทธศาสตร์เพื่อเอาชนะความยากจน

4. เลือกตั้ง'48 โหวตเพื่อสังคมเข้มแข็ง

โดยเครือข่ายการเมืองของพลเมือง ร่วมกับเครือข่ายยุทธศาสตร์เพื่อเอาชนะความยากจน

(รายละเอียดตามเอกสารแนบท้ายรายงานหมายเลข 2)

(ข) เอกสารประเด็นข้อมูลสถานการณ์พื้นที่ เพื่อประกอบการประชุมในเวทีนโยบายสาธารณะในระดับกลุ่มจังหวัดในเชิงประเด็น ที่ทีมวิชาการของแต่ละกลุ่มจังหวัดได้ร่วมกันเก็บรวบรวมข้อมูลสถานการณ์ปัญหา และความขัดแย้งต่างๆ ในพื้นที่ และจัดทำเป็นเอกสารข้อมูลนำเข้าสู่การพูดคุย หรือถึงสถานการณ์ และครุ่นคิดถึงแนวทางการแก้ไขร่วมกันของผู้คนในพื้นที่ ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 153 ชิ้นงาน จาก 49 เวทีกลุ่มจังหวัด ทั้งนี้ในบางกลุ่มจังหวัดได้ใช้เอกสารชุดเดียวกันในหลายเวที เนื่องจากมีประเด็นหรือในเวทีเป็นประเด็นเดียวกัน

(รายละเอียดตามเอกสารแนบท้ายรายงานหมายเลข 3)

3.1.2 การจัดเวทีนโยบายสาธารณะเพื่อเอาชนะความยากจน

เป็นเวทีที่เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้าร่วมนำเสนอข้อมูล สถานการณ์ ปัญหา ความขัดแย้งทั้งในภาพรวมของประเทศ และในระดับพื้นที่ เพื่อร่วมกันหาทางออกในเชิงนโยบาย และเกาะเกี่ยวตัวบุคคลในพื้นที่ ในการดำเนินการให้สถานการณ์ ปัญหา หรือความขัดแย้งนั้นถูกคลี่คลายลงไปได้ ซึ่ง 7 เดือนของการดำเนินงานโครงการฯ สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนาและคณะทำงานกลุ่ม ได้ร่วมกันจัดเวทีนโยบายสาธารณะเพื่อเอาชนะความยากจน ทั้งในส่วนกลางที่ถือเป็นเวทีระดับชาติ และในระดับพื้นที่ ทั้งนี้ในช่วงแรกของการดำเนินการอยู่ในจังหวะของการรณรงค์เลือกตั้งทั่วไปสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2548 เวทีนโยบายสาธารณะเพื่อเอาชนะความยากจน จึงหยิบยกเอาสถานการณ์การเลือกตั้งทั่วไป 2548 เป็นประเด็นนำในการหารือ โดยมีตัวแทนพรรคการเมืองหลักๆ เข้าร่วมเวทีทั้งในระดับชาติ และระดับพื้นที่ครบทุกพรรค ทั้งพรรคไทยรักไทย ประชาธิปัตย์ ชาติไทย มหาชน ความหวังใหม่ และถิ่นไทย

โดยจัดขึ้นทั้งสิ้น 51 เวที เป็นเวทีระดับชาติ 2 เวที และเวทีระดับพื้นที่ซึ่งเป็นเวทีกลุ่มจังหวัด 49 เวที มีผู้เข้าร่วมอย่างหลากหลาย ทั้งกลุ่มประชาชนทั่วไป พ่อค้า/นักธุรกิจ ข้าราชการ นักเรียน/นักศึกษา ผู้นำชุมชน และตัวแทนพรรคการเมืองที่เสนอตัวรับเลือกตั้ง กว่า 10,000 คน มีเรื่องราว สถานการณ์ต่างๆ ทั้งที่เป็นปัญหาระดับชาติ และรูปธรรมปัญหาในพื้นที่ ถูกหยิบยกขึ้นมาพูดคุย นำเสนอ เพื่อหาทางคลี่คลายกว่า 100 เรื่อง และมีข้อเสนอแนวทางการคลี่คลายกว่า 100 แนวทาง

อย่างไรก็ตาม ภายใต้เงื่อนไขการสนับสนุน ในรายงานฉบับนี้ จะนำเสนอเฉพาะผล การจัดเวทีนโยบายสาธารณะในระดับพื้นที่/กลุ่มจังหวัดเท่านั้น

3.2 เวทีนโยบายสาธารณะเพื่อเอาชนะความยากจนในระดับพื้นที่/กลุ่มจังหวัด

เวทีนโยบายสาธารณะเพื่อเอาชนะความยากจนในระดับพื้นที่ ถูกจัดขึ้นในลักษณะเวทีกลุ่ม จังหวัด จำนวน 49 เวที ใน 20 กลุ่มจังหวัด ตั้งแต่เดือนธันวาคม 2547 ถึงเดือนมิถุนายน 2548 โดย ในช่วงต้นจะเป็นการจัดเวทีนโยบายสาธารณะเพื่อเอาชนะความยากจนในสถานการณ์การเลือกตั้งทั่วไป 2548 ซึ่งเป็นการนำประเด็นปัญหา สถานการณ์ต่างๆ ทั้งในระดับชาติและระดับพื้นที่ เข้ามาพูดคุยหารือ กันในเวที เพื่อหาทางออกร่วมกัน และรับฟังความคิดเห็นของตัวแทนพรรคการเมืองต่างๆ ที่เข้าร่วมเวที ว่าจะมีแนวทางในการดำเนินการอย่างไร

ใน 49 เวที มีผู้เข้าร่วมอย่างหลากหลาย ทั้งกลุ่มประชาชนทั่วไป พ่อค้า/นักธุรกิจ ข้าราชการ นักเรียน/นักศึกษา ผู้นำชุมชน และตัวแทนพรรคการเมืองที่เสนอตัวรับเลือกตั้ง จำนวน 11,263 คน มี เรื่องราว สถานการณ์ต่างๆ ถูกหยิบยกขึ้นมาพูดคุย นำเสนอ เพื่อหาทางคลี่คลายกว่าจำนวน 102 เรื่อง และมีข้อเสนอทางออกของการคลี่คลายกว่า 127 แนวทางหลัก ใน 9 ประเด็นหลักได้แก่ (1) การพัฒนา ภาคการเกษตรไทย (2) การเปิดเขตการค้าเสรีกับต่างประเทศ (Free Trade Area : FTA) (3) ปัญหาการ ทุจริตคอร์รัปชั่น (4) นโยบายประชานิยม (5) การปิดกั้นบทบาทภาคประชาชน (6) ปัญหา 3 จังหวัด ชายแดนใต้ (7) การรื้อถอนสิทธิภาคประชาชน (8) การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และ (9) ประเด็นปัญหาสังคม อื่นๆ เช่น การศึกษา วัฒนธรรม ยาเสพติด เป็นต้น

รายละเอียดการจัดเวทีนโยบายฯ อยู่ในเอกสารแนบท้ายรายงานหมายเลข 4 (ตารางที่ 1)

ในส่วนนี้ จะเป็นการสรุปผลการจัดเวทีนโยบายสาธารณะเพื่อเอาชนะความยากจนเป็นรายกลุ่ม จังหวัดทั้ง 20 กลุ่มจังหวัด ทั้งประเด็นสถานการณ์ ปัญหาที่พูดคุยหารือกันในเวที ข้อเสนอแนวทางการ ดำเนินการเพื่อคลี่คลายปัญหาสถานการณ์ รวมทั้งแนวทางการดำเนินงานต่อเนื่อง เพื่อให้ข้อเสนอต่างๆ ได้รับการนำไปปฏิบัติ โดยรายละเอียดจะอยู่ในเอกสารแนบท้ายรายงานหมายเลข 5 (ตารางที่ 2) ท้าย รายงานนี้ ดังนี้

กลุ่มจังหวัดที่ 1

ประกอบด้วยจังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง และแม่ฮ่องสอน ได้จัดเวทีนโยบาย สาธารณะฯ จำนวน 3 ครั้ง มีผู้เข้าร่วมจำนวน 2,330 คน ทั้งที่เป็นข้าราชการ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

พ่อค้า ประชาชนทั่วไป ผู้นำชุมชน นักศึกษา และชาวเขาเผ่าต่างๆ และมีตัวแทนจากพรรคการเมืองที่เข้าร่วมเวทีคือ ประชาธิปัตย์ มหาชนชาติไทย และถิ่นไทย

สถานการณ์ปัญหาต่างๆ ในพื้นที่ที่ถูกหยิบยกขึ้นมาพูดคุยเพื่อทำความเข้าใจและหาทางออกร่วมกันมีทั้งสิ้น 5 ประเด็นได้แก่ ประเด็นปัญหาภาคเกษตรกรรมไทย ที่ตอนนี้เกษตรกรไม่สามารถชำระหนี้สินตามเงื่อนไขของสถาบันการเงินได้แล้ว ราคาผลผลิตก็ตกต่ำอยู่ในการกำหนดราคาของพ่อค้า ไม่มีเอกสารสิทธิ์ที่ดินทำกิน ซึ่งในช่วงที่ผ่านมาไม่ได้รับการแก้ไขอย่างเป็นระบบ จริงจังและต่อเนื่องจากภาครัฐ ปัญหาการเปิดการค้าเสรี (FTA) โดยสินค้าเกษตรกับประเทศจีน ที่ตอนนี้มีผลผลิตทางการเกษตรของจีนเข้ามาตีตลาดผลผลิตทางการเกษตรไทย จนผลผลิตเกษตรกรไทยขายไม่ได้ การส่งเสริมวัฒนธรรมท้องถิ่น ที่มีอยู่มากมาย แต่ไม่ได้รับการส่งเสริม สนับสนุน ให้สามารถทำรายได้ให้กับท้องถิ่น นอกจากนี้ยังมีประเด็น รวมถึงยังมีการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่รัฐ ที่ไม่เคารพต่อความหลากหลายของวัฒนธรรม ในกรณีปัญหาชนเผ่าและชาติพันธุ์อยู่ ความชัดเจนของนโยบาย ทิศทาง และการปฏิบัติการ ในเรื่องการจัดการทรัพยากรดิน น้ำ ป่า ในการสนับสนุนให้ชุมชนมีสิทธิ์ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และการสนับสนุน พ.ร.บ. ป่าชุมชน เพื่อคืนอำนาจการดูแลทรัพยากรธรรมชาติให้ชุมชน และประเด็นสุดท้ายคือ ปัญหาการเลือกปฏิบัติของเจ้าหน้าที่หน่วยราชการ ที่เอื้อต่อนายทุน และกีดกันประชาชน โดยเลือกบังคับใช้กฎหมายกับประชาชนมากกว่านายทุน โดยเฉพาะกับชนกลุ่มน้อย ในเรื่องการเข้าใช้ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่

โดยมีการเสนอแนวทางการดำเนินการเพื่อคลี่คลายสถานการณ์ดังกล่าว 7 แนวทางหลักๆ ได้แก่ การสนับสนุนการทำการเกษตรโดยใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง การสนับสนุนภาคเกษตรอย่างเป็นระบบครบวงจร การเร่งสำรวจและออกเอกสารสิทธิ์ให้เกษตรกร การกำหนดประเภทสินค้าเกษตรที่จะเปิดเสรีทางการค้า การส่งเสริมและเผยแพร่วัฒนธรรมท้องถิ่น การสำรวจและขึ้นทะเบียนชนกลุ่มน้อย การออกมาตรการป้องกันการเลือกปฏิบัติต่อประชาชนของเจ้าหน้าที่และหน่วยราชการ

ในส่วนของพรรคการเมืองที่เข้าร่วมนั้น ตัวแทนพรรคที่เข้าร่วมเห็นด้วยกับแนวทางที่ภาคประชาชนนำเสนอและรับเป็นพันธกิจของพรรคที่จะผลักดันกับผู้เกี่ยวข้อง รวมทั้งรัฐบาลต่อไป ส่วนตัวของผู้สมัครเองรับปากที่จะดำเนินการแก้ปัญหาให้โดยเร็ว

ทั้งนี้ ได้ร่วมกันเสนอแนวทางการดำเนินการต่อเนื่องเพื่อให้ข้อเสนอได้รับการปฏิบัติ/ตอบสนองอย่างจริงจัง ดังนี้

1. ในเชิงกลไก แกนนำที่ประกอบด้วยผู้นำชุมชน/หมู่บ้าน ผู้นำศาสนา ปราชญ์ชาวบ้าน ข้าราชการบำนาญ นักวิชาการอิสระ และนักศึกษา จะช่วยกันเชื่อมต่องานในระดับพื้นที่ ทำให้เกิดแกนนำในระดับอำเภอ จนถึงตำบลและ

- หมู่บ้าน รวมทั้งเชื่อมต่อเครือข่ายต่างๆ เพื่อสร้างพันธมิตรในการทำงาน เช่น เครือข่ายเกษตรพอเพียง เครือข่ายภูมิปัญญาท้องถิ่น เครือข่ายปกป้องสิทธิ เป็นต้น
2. ในเชิงกระบวนการเคลื่อนไหว จะเริ่มจากการรวบรวมประเด็นปัญหาพื้นที่ และทำทะเบียนสมาชิกผู้เกี่ยวข้อง และสังเคราะห์ความรู้ในการแก้ไขปัญหา จากนั้นจะจัดเวทีเสวนาเพื่อวิเคราะห์ปัญหา และหาแนวทางแก้ไข โดยมี นักวิชาการอิสระเข้าร่วมให้ความรู้และแนวทาง และร่วมกันพัฒนาเป็นข้อเสนอ ในเชิงนโยบาย เพื่อเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและพรรคการเมือง โดยกำหนด เวลาร่วมในการติดตามผลที่ชัดเจน และใช้กลไกการสื่อสารที่หลากหลาย เพื่อ สื่อสารการเคลื่อนไหวต่อสาธารณะ

กลุ่มจังหวัดที่ 2

จังหวัดในกลุ่มนี้ได้แก่จังหวัดเชียงราย พะเยา แพร่ น่าน โดยได้จัดเวทีนโยบาย สาธารณะฯ จำนวน 2 ครั้ง มีผู้เข้าร่วมจำนวน 440 ทั้งประชาชนทั่วไป ข้าราชการ พ่อค้า และนักเคลื่อนไหว ขณะเดียวกันก็มีพรรคการเมืองที่เข้าร่วมในเวทีได้แก่พรรคพหุชนชนชาติไทย, ประชาธิปัตย์

สถานการณ์ปัญหา ที่ถูกหยิบยกมาพูดคุยในเวทีมีมากถึง 7 ประเด็น และได้ช่วยกัน เสนอแนวทางการดำเนินงานแก้ไขถึง 13 แนวทางหลักๆ ทั้งเรื่อง *ความรู้ความเข้าใจของประชาชนในการมีส่วนร่วมทางการเมือง* ที่มีไม่มากนักและไม่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ ให้ความเข้าใจและมีบทบาทอย่างจริงจัง ทำให้เสียสิทธิ์ที่ควรจะได้รับไปไม่น้อย *ราคาสินค้าเกษตรตกต่ำ* เนื่องจากได้รับ ผลกระทบจากการเปิดเสรีทางการค้า(FTA) การบูรณการป่าของนายทุน โดยที่ประชาชนไม่ได้รับการสนับสนุนให้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่า การว่างงานของประชาชนและเยาวชนนอกฤดูกาลผลิตและการเรียน ที่ส่งผลให้เกิดปัญหาสังคมหลายอย่างตามมา การส่งเสริมการศึกษาเยาวชน ปัญหากองทุนหมู่บ้าน ที่ไม่สนับสนุนให้เกิดความเข้มแข็งของชุมชน ประเด็นสุดท้ายคือ ปัญหาเรื่องการสร้างเขื่อนแก่งเสือเต้น และประเด็นอื่นๆ เช่น การพัฒนาแม่น้ำโขง

ในส่วนแนวทางการดำเนินการเพื่อแก้ไข 13 แนวทางหลักๆ นั้นประกอบด้วย ต้องส่งเสริมให้กลุ่มประชาสังคม กลุ่มประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาของท้องถิ่นเอง มีการประเมินผลการทำงานของสมาชิกทั้งสองสภาโดยการประชาพิจารณ์ ส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรและวรรรงค์การใช้ปุ๋ยชีวภาพแทนสารเคมี ประกันราคาผลผลิตทางการเกษตร สนับสนุนการสร้างตลาดสินค้าของท้องถิ่นเอง ทบทวนการเปิดเขตเสรีการค้าที่ทำให้เกษตรกรไทยเสียเปรียบ ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติโดยชุมชน พัฒนาการศึกษา

และสนับสนุนการมีวิทยุชุมชนเพื่อการศึกษา เปิดเผยข้อมูลผลกระทบจากอุตสาหกรรมที่มีผลกระทบต่อชุมชน และเร่งแก้ไขปัญหามลพิษจากการสร้างเขื่อนแก่งเสือเต้นโดยเร็ว

ส่วนความคิดเห็นของพรรคการเมืองที่เข้าร่วมนั้น ทุกพรรครับเอาข้อเสนอต่างๆ ไปพิจารณาหรือในพรรค ก่อนจะนำเสนอต่อรัฐบาล และผลักดันให้เกิดการแก้ไขต่อไป

ทั้งนี้ในเวทีกลุ่มจังหวัดได้เสนอแนวทางการเคลื่อนไหวต่อเนื่องเพื่อให้ข้อเสนอถูกขยายผลทั้งในระดับพื้นที่และในระดับนโยบาย ดังนี้

1. ในเชิงกลไก จะตั้งคณะกรรมการผู้รับผิดชอบ ที่มาจากผู้นำชุมชน องค์กรพัฒนาเอกชน เยาวชนและนักศึกษา
2. ในเชิงกระบวนการเคลื่อนไหว ใช้แนวทางการรวบรวมพลังทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาของท้องถิ่นเป็นเครื่องมือในการสร้างความเข้มแข็งในท้องถิ่น โดยรวบรวมผู้รู้ ปราชญ์ชาวบ้าน ด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น ร่วมกับภาคส่วนอื่นๆ พัฒนาเป็นหลักสูตรการพัฒนาท้องถิ่น และส่งเสริมกิจกรรมด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น และ จะจัดกระบวนการสื่อสารเผยแพร่ข้อมูลต่อสาธารณะอย่างต่อเนื่อง

กลุ่มจังหวัดที่ 3

จังหวัดในกลุ่มนี้ได้แก่ พิษณุโลก ตากเพชรบูรณ์ สุโขทัย และอุตรดิตถ์ ได้จัดเวทีนโยบายสาธารณะฯ จำนวน 2 ครั้ง มีผู้เข้าร่วมเวทีจำนวน 400 คน ทั้งประชาชนทั่วไป นักศึกษา ข้าราชการ และผู้นำท้องถิ่น รวมทั้งตัวแทนจากพรรคการเมืองได้แก่ พรรคประชาธิปัตย์, ไทยรักไทย และมหาชน

สถานการณ์ ปัญหาที่ถูกหยิบยกมาพูดคุยในเวทีกลุ่มจังหวัดนี้ มี 4 ประเด็นได้แก่ หนึ่ง สินค้าเกษตร อันเนื่องมาจากราคาผลผลิตตกต่ำ และต้นทุนการผลิตสูง และถูกซ้ำด้วยภัยธรรมชาติคือภัยแล้ง จนต้องกู้ยืมเงินทั้งในและนอกระบบ จนไม่สามารถหารายได้มาจ่ายหนี้สินได้ ประเด็นการมีบทบาทในการกำหนดทิศทาง นโยบายการพัฒนา ตลอดจนการติดตามตรวจสอบการทำงานของหน่วยราชการ นักการเมือง ที่ไม่ได้รับการส่งเสริม สนับสนุนอย่างจริงจังในภาคปฏิบัติ ประเด็นความชัดเจนเรื่องการพัฒนาสีเขียวอินโดจีน ให้เป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจในภูมิภาคนี้ ประเด็นสิทธิชุมชนในการอยู่อาศัยและที่ดินทำกิน และ ประเด็นการจัดบริการสาธารณสุขอย่าง ซึ่งทั้งหมดเป็นสถานการณ์ปัญหาที่ประชาชนต้องการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา

ซึ่งมีข้อเสนอแนวทางการดำเนินการเพื่อคลี่คลายสถานการณ์ ปัญหาต่างๆ จำนวน 4 แนวทางได้แก่ รัฐต้องกำหนดนโยบายและมาตรการการแก้ไขปัญหาเกษตรกรอย่างเป็นระบบ และครบวงจร ทั้งยังต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง สนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหา

ในพื้นที่โดยสนับสนุนทั้งงบประมาณ และการตอบสนองผลการทำงานของภาคประชาชน โดยเร็ว กำหนดทิศทางการพัฒนากลุ่มจังหวัดให้เป็นศูนย์กลางการค้าในกลุ่มประเทศอินโดจีน อย่างชัดเจน และแนวทางสุดท้ายคือการเร่งจัดบริการสาธารณสุขให้ทั่วถึงโดยเร็ว

โดยตัวแทนพรรคการเมืองที่เข้าร่วมได้รับที่จะนำข้อเสนอเข้าปรึกษาหารือในพรรคที่สังกัด และในเวทีกลุ่มจังหวัดได้หารือถึงแนวทางการดำเนินงานต่อเนื่องเพื่อติดตามให้ข้อเสนอได้รับการแก้ไข และได้ข้อสรุปแนวทางการดำเนินงานต่อเนื่อง ดังนี้

1. ในเชิงกลไกขับเคลื่อน จะสร้างกลไกประสานงาน ที่เชื่อมร้อยเครือข่ายทุก เครือข่ายในพื้นที่ ทั้งเพื่อเฝ้าระวังปัญหา จัดกระบวนการเรียนรู้ และติดตาม ความคืบหน้า
2. ในเชิงกระบวนการ จะจัดเวทีเรียนรู้ และติดตามความคืบหน้าของการแก้ไข ปัญหา

กลุ่มจังหวัดที่ 4

จังหวัดที่อยู่ในกลุ่มนี้ได้แก่ จังหวัดนครสวรรค์ อุทัยธานี กำแพงเพชร และพิจิตร ได้จัด เวทีนโยบายสาธารณะฯ ไปจำนวน 3 ครั้ง มีผู้เข้าร่วมเวทีจากข้าราชการ นักศึกษา และ ประชาชนทั่วไป จำนวน 601 คน มีตัวแทนพรรคการเมืองเข้าร่วม 2 พรรคคือ พรรคมหาชน และ ชาติไทย

ประเด็นสถานการณ์ที่กลุ่มจังหวัดได้นำมาพูดคุย หรือเพื่อหาทางออกในเชิงนโยบายมี 4 ประเด็นหลักได้แก่ ประเด็นการสนับสนุนการพัฒนาภาคเกษตรของภาครัฐ ที่เห็นว่า ขาด ความจริงจังและจริงจัง โดยพิจารณาจากความต่อเนื่อง และเป็นระบบในการแก้ไขปัญหา ที่ขาด อยู่อย่างชัดเจน ส่งผลให้เกษตรกรยังคงมีหนี้สิน ไม่สามารถกำหนดราคาสินค้าเองได้ ฯ ประเด็น การดำเนินงานของ สปก. ล่าช้า ทั้งในการสำรวจการถือครองที่ดินเกษตรกร และการให้เอกสาร สิทธิ์ ประเด็นการตรวจสอบการทุจริตคอร์รัปชันของภาครัฐและการเมือง ที่มุ่งใช้ผลการสืบสวน เพื่อประโยชน์ส่วนตัวและพวกพ้องมากกว่าประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชน และไม่ สนับสนุนให้ประชาชนทำหน้าที่ติดตาม ตรวจสอบการทุจริต นอกจากนี้ยังพบว่าสถานการณ์ ปัญหายาเสพติด การพนัน และผู้มีอิทธิพล ยังคงมีอยู่ ขณะที่การปลูกฝังสำนึกด้านคุณธรรมใน กลุ่มคนต่างๆ มีอยู่น้อย และประเด็นสุดท้ายคือ การแก้ไขปัญหาการบุกรุกก่อสร้างอาคารใน แม่น้ำปิง ที่ไม่ได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง

ทั้งนี้ในเวทีได้มีการนำเสนอทางออกในการแก้ไขปัญหาไว้ 7 แนวทางหลักๆ ได้แก่ การ ผลักดันกฎหมายเพื่อคุ้มครองและปกป้องเกษตรกร การสนับสนุนให้เกษตรกรสามารถลดต้นทุน การผลิต เพื่อเพิ่มรายได้ การส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตโดยกลุ่มเกษตรกร

เอง การพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร การส่งเสริมการแปรรูปผลผลิต และการสนับสนุนให้เกษตรกรไทยมีตลาดต่างประเทศของตนเอง การเร่งปราบปรามผู้มีอิทธิพลในพื้นที่ และคุ้มครองผู้ให้ข้อมูลการทุจริต ด้วยการผลักดันกฎหมายรับรองบทบาทประชาชนในการตรวจสอบการทุจริต และการเร่งฟื้นฟูแม่น้ำปิงให้สมบูรณ์

ซึ่งตัวแทนพรรคการเมืองที่เข้าร่วมได้รับปากที่จะดำเนินการแก้ไขปัญหานี้

ในส่วนการเคลื่อนไหวต่อเนื่องเพื่อให้ข้อเสนอได้รับการปฏิบัติ ในเวทีกลุ่มจังหวัดได้หารือจนได้ข้อสรุปแนวทาง ดังนี้

1. ในเชิงกลไกขับเคลื่อน จะให้แกนนำชุมชน กลุ่ม ชมรมต่างๆ นักศึกษา ข้าราชการ เป็นแกนหลักดำเนินงาน
2. ในเชิงกระบวนการ จะมีการจัดทำฐานข้อมูลปัญหา และสมาชิกทั้งที่เกี่ยวข้องกับปัญหา ผู้สนใจการแก้ไขปัญหา และจัดเวทีลานบ้านลานเมือง ให้เป็นเวทีแสดงความคิดเห็นของประชาชน และเชิญนักวิชาการ ปราชญ์ชาวบ้านมาให้ข้อมูลความรู้ กับสมาชิกและผู้สนใจ มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ผ่านสื่อวิทยุชุมชน และสื่ออื่นๆ นอกจากนี้ ยังจะจัดการระดมทุนเพื่อใช้ในการทำงาน เพื่อให้เกิดความเป็นอิสระของการทำงานอีกด้วย

กลุ่มจังหวัดที่ 5

จังหวัดที่อยู่ในกลุ่มนี้ได้แก่ นนทบุรี พระนครศรีอยุธยา ปทุมธานี และอ่างทอง มีการจัดเวทีนโยบายสาธารณะฯ ทั้งสิ้น 3 ครั้ง มีผู้เข้าร่วมเวที 478 คน ทั้งประชาชนทั่วไป ผู้นำชุมชน นักศึกษา ข้าราชการ และตัวแทนพรรคการเมืองจากพรรคประชาธิปัตย์ มหาชน และชาติไทย

ประเด็นสถานการณ์ ปัญหา ที่ได้มีการหารือในกลุ่มจังหวัดนี้ เพื่อหาแนวทางการดำเนินการคลี่คลายมี 8 ประเด็นได้แก่ ประเด็นการทุจริตในหน่วยงานรัฐ องค์กรปกครองท้องถิ่น และนักการเมือง ผ่านโครงการต่างๆ ที่พบเห็นได้แต่ไม่ถูกดำเนินการ และประชาชนก็ไม่ได้รับการสนับสนุนให้มีส่วนร่วมในการดำเนินการแต่อย่างใด ประเด็นกองทุนหมู่บ้าน ที่ให้กู้โดยไม่สอดคล้องกับวิถีการผลิตของชาวบ้าน และไม่มีกระบวนการติดตามการใช้เงินยืมนั้น ทำให้การใช้เงินไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ชาวบ้านมีหนี้เพิ่ม กองทุนมีหนี้เสียจำนวนมาก ปัญหาที่อยู่อาศัย ปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำ ประชาชนมีรายได้น้อยลง ประเด็นการส่งเสริมให้ผลิตสินค้าของตำบล แต่ไม่มีตลาดให้ค้าขาย ปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชนเสื่อมโทรม และประเด็นการพัฒนาการศึกษาและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

โดยความเห็นของผู้เข้าร่วมในกลุ่มจังหวัดได้เสนอแนวทางแก้ไขไว้ 7 แนวทางได้แก่ การประชาสัมพันธ์เผยแพร่สิทธิประชาชนตามรัฐธรรมนูญ และสิทธิในการตรวจสอบการทำงาน

ของภาคราชการและการเมือง การพัฒนาอาชีพของประชาชน ทั้งการส่งเสริมอาชีพหัตถกรรม จักสาน การลดต้นทุนการผลิต การปรับปรุงภูมิทัศน์พื้นที่เพื่อเพิ่มศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยว การกำหนดนโยบายกำกับและติดตามการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน การเร่งสำรวจประชาชนที่อาศัยในชุมชนเพื่อจัดระบบสาธารณสุขให้เป็นมาตรฐาน และการให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น

พรรคการเมืองที่เข้าร่วมเวทีได้รับมอบเอกสารข้อมูลที่ตัวแทนจากเวทีมอบให้ และรับปากจะดำเนินการให้

ในส่วนของการดำเนินงานต่อเนื่อง ในเวทีกลุ่มจังหวัดได้หารือจนได้ข้อสรุปแนวทางดังนี้

1. ในเชิงกลไกดำเนินงาน จะจัดการประชุมภาคีทั้งหมดทั้งแกนนำชุมชน ประชาสังคม และเครือข่ายต่างๆ เพื่อวางกลไกรับผิดชอบในระดับต่างๆ ตั้งแต่ระดับอำเภอ จนถึงตำบล และผู้รับผิดชอบเชิงประเด็นปัญหาให้ชัดเจน
2. ในเชิงกระบวนการ จะมีการระดมทุนเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของเครือข่ายพื้นที่ และเชิงประเด็น ให้สามารถดำเนินกิจกรรมได้

กลุ่มจังหวัดที่ 6

จังหวัดที่อยู่ในกลุ่มนี้ได้แก่จังหวัดสิงห์บุรี สระบุรี ชัยนาท และลพบุรี ได้จัดเวทีนโยบายสาธารณะฯ ไปแล้วทั้งสิ้น 4 เวที มีผู้เข้าร่วมจำนวน 929 คน เป็นกลุ่มนักศึกษา ประชาชนทั่วไป ข้าราชการ และนักการเมือง โดยมีตัวแทนพรรคการเมืองที่เข้าร่วมเวทีจากพรรคมหาชน ประชาธิปัตย์ ชาติไทย และไทยรักไทย

ประเด็นที่ถูกหยิบยกมานำเสนอและพูดคุยหารือในกลุ่มจังหวัดนี้มีทั้งสิ้น 7 ประเด็น ได้แก่ ประเด็นปัญหามลพิษที่เกิดจากโรงงานอุตสาหกรรม ที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยที่ภาครัฐไม่มีการดำเนินการตรวจสอบ และแก้ไขอย่างจริงจัง ประเด็นปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ในการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น ประเด็นปัญหาความไม่เป็นธรรมเชิงโครงสร้าง ที่ส่งผลให้ประชาชนถูกละเมิดสิทธิ และรัฐไม่ได้มีการดำเนินการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา ปัญหาโครงการ 30 บาททุกโรค ที่ทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมในการให้บริการแก่ประชาชนที่มีและใช้สวัสดิการในการรักษาพยาบาลต่างกัน ปัญหาราคาผลผลิตทางการเกษตรและแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร ปัญหาเยาวชนติดยาเสพติด ปัญหาช่องว่างคุณภาพชีวิตคนเมืองและคนชนบท

ทั้งนี้ ในเวทีกลุ่มจังหวัดได้ช่วยกันนำเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าวไว้ 8 แนวทางหลัก ได้แก่ การใช้มาตรการลงโทษขั้นสูงสุดต่อโรงงานที่ปล่อยมลพิษ การสนับสนุนให้ทำการเกษตรครบวงจรตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง การปรับเปลี่ยนการผลิตภาคเกษตรไปสู่

สินค้าที่มีศักยภาพ แนวทางการเร่งฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติที่ถูกทำลาย การใช้มาตรการทางกฎหมายและสังคมเพื่อปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน การพัฒนาสื่อเพื่อประโยชน์ต่อสาธารณะ การติดตามการให้บริการของสถานพยาบาลในโครงการ 30 บาท การพัฒนาระบบการศึกษาให้เข้าถึงทุกระดับและมีมาตรฐานที่เท่าเทียมกัน

ในส่วนตัวแทนพรรคการเมืองที่เข้าร่วมเวทีนั้น แม้จะเห็นความสำคัญของประเด็นที่เสนอแต่ก็มีท่าทีแบ่งรับแบ่งสู้ที่จะรับข้อเสนอจากเวที แต่ก็รับปากที่จะนำเข้าหารือในพรรคเพื่อทำเป็นนโยบายพรรคต่อไป และจะช่วยผลักดันให้ข้อเสนอได้ผลสำเร็จ

ส่วนการดำเนินงานต่อเนื่อง เพื่อติดตามการแก้ไขปัญหา ตลอดจนการสร้างความรู้ความเข้าใจต่อประเด็นปัญหาของพื้นที่นั้น ได้มีแนวทางจากเวทีดังนี้

1. ในเชิงกลไกขับเคลื่อน จะประสาน ผลักดัน และพัฒนาศักยภาพแกนนำภาคส่วนต่างๆ ให้เกิดศูนย์ประสานงานภาคประชาชน ที่ประกอบด้วยข่ายประชาสังคม ผู้นำศาสนา ผู้นำชุมชน ครูอาจารย์ ปราชญ์ชาวบ้าน ข้าราชการ เยาวชน เป็นแกนดำเนินการ
2. ในเชิงกระบวนการ จะจัดเวทีพบปะอย่างต่อเนื่องของภาคีต่างๆ ในพื้นที่ เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ และพัฒนาศักยภาพแกนนำ และตั้งเป็นกลุ่มติดตามปัญหาในเชิงประเด็น เช่น ประเด็นทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประเด็นการทุจริตคอร์รัปชัน และผู้มีอิทธิพล เป็นต้น ตลอดจนรวบรวมความรู้ต่างๆ ในการดำเนินงาน เช่น ความรู้ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และจัดทำเป็นฐานข้อมูลของพื้นที่ จากนั้น ก็จัดให้มีเวทีเพื่อแลกเปลี่ยนปัญหา และหาแนวทางออกกับประชาชนในพื้นที่ ตลอดจนเป็นเวทีเพื่อให้ความรู้ในเรื่องสิทธิและการปกป้องรักษาสิทธิของประชาชนในด้านต่างๆ รวมทั้งการผลักดันให้องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา ตลอดจนสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานของประชาชน โดยการทำงานทั้งหมด จะมีการสื่อสารข้อมูล ข่าวสารต่างๆ ให้ประชาชนทั่วไปได้รับทราบอย่างต่อเนื่อง

กลุ่มจังหวัดที่ 7

จังหวัดที่อยู่ในกลุ่มนี้ได้แก่ราชบุรี สุพรรณบุรี นครปฐม และกาญจนบุรี กลุ่มนี้ได้จัดเวทีนโยบายสาธารณะฯ ไป 1 ครั้ง มีผู้เข้าร่วมจำนวน 200 คน เป็นกลุ่มผู้นำชุมชน ประชาชนทั่วไป ข้าราชการ

ประเด็นปัญหาที่หยิบยกมาพูดคุยหารือกันในกลุ่มจังหวัดนี้ มีทั้งสิ้น 4 ประเด็นคือ ปัญหาการบุกรุกและทำลายสภาพแวดล้อม ปัญหาการทุจริตในหน่วยงานรัฐในท้องถิ่น ทั้งการ

รับสินบนเพื่อการออกสัมปทานบัตร และการเอื้อประโยชน์ต่างๆ ปัญหายาเสพติดและผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่น ที่ยังคงมีอยู่ไม่ได้ลดน้อยลง และ ปัญหาการออกเอกสารสิทธิ์ที่ดินทำกินของเกษตรกร ที่ได้รับล่าช้า ขณะที่นายทุนได้รับไปก่อน

ซึ่งในเวทีกลุ่มจังหวัดได้มีการเสนอแนวทางการดำเนินงานแก้ไขไว้ 3 แนวทางหลัก ได้แก่ การสนับสนุนให้ประชาชน กลุ่มประชาสังคม มีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทำงานของหน่วยงานภาครัฐ การใช้มาตรการปราบปราม ควบคู่กับการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน สังคม ในการแก้ไขปัญหาเสพติดและผู้มีอิทธิพล และการจัดสรรที่ดินอย่างเป็นธรรม

กลุ่มจังหวัดที่ 8

จังหวัดที่อยู่ในกลุ่มนี้ได้แก่สมุทรสาคร ประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรีและสมุทรสงคราม กลุ่มนี้ได้จัดเวทีนโยบายสาธารณะฯ ไป 1 ครั้ง มีผู้เข้าร่วมจำนวน 153 คน ทั้งกลุ่มประชาชนทั่วไป ผู้นำชุมชน และข้าราชการ

ประเด็นปัญหาสถานการณ์ที่ถูกนำมาพูดคุยหารือในเวทีกลุ่มจังหวัดมี 4 ประเด็นได้แก่ ประเด็นความไม่ชัดเจนของผลกระทบจากการก่อสร้างทางยกระดับเลียบชายฝั่งทะเล(Land Bridge) เนื่องจากไม่มีกระบวนการประชาพิจารณ์เพื่อให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูล ประเด็นการไม่สามารถในการกำหนดตลาดของเกษตรกรและกลุ่มประมง เนื่องจากต้องค้าขายผ่านพ่อค้าคนกลาง และขาดความรู้เรื่องการตลาด ประเด็นด้านสุขภาพ ทั้งความไม่พอเพียงของสถานบริการสุขภาพ และเครื่องมือที่เป็นมาตรฐาน ตลอดจนขาดข่าวสารปัญหาด้านสุขภาพ และ ประเด็นการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชน ซึ่งไม่ได้รับการสนับสนุนจากทุกระดับองค์กร

ทั้งนี้ ในเวทีกลุ่มจังหวัดได้เสนอแนวทางการดำเนินการเพื่อแก้ไขไว้ 4 แนวทางด้วยกัน คือ การทำประชาพิจารณ์โครงการก่อสร้างทางยกระดับเลียบชายฝั่งทะเล(Land Bridge) การส่งเสริมความรู้ด้านการตลาดและหลักประกันราคาต่อเกษตรกรและกลุ่มประมง การพัฒนามาตรฐานของสถานเอนกนันทและโรงพยาบาล และ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจดำเนินงานโครงการที่มีผลกระทบต่อประชาชน

กลุ่มจังหวัดที่ 9

จังหวัดที่อยู่ในกลุ่มนี้ได้แก่ ฉะเชิงเทรา สมุทรปราการ นครนายก สระแก้ว และปราจีนบุรี กลุ่มนี้ได้จัดเวทีนโยบายสาธารณะฯ ไปทั้งสิ้น 2 ครั้ง มีผู้เข้าร่วมจำนวน 468 คน ทั้งที่เป็นข้าราชการ ผู้นำชุมชน นักศึกษา และประชาชนทั่วไป เข้าร่วมเวทีด้วย

ประเด็นที่ถูกลำเสนอและพูดคุยในเวทีกลุ่มจังหวัดนี้ มี 3 ประเด็น ได้แก่ ปัญหาการก่อสร้างศูนย์วิจัยนิวเคลียร์ ปัญหาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรถูกทำลาย อันเนื่องจากการปล่อยของเสียจากโรงงาน และการใช้สารเคมีการเกษตร เช่นกรณีปัญหาที่แม่น้ำปราจีนบุรี และประเด็นหนี้สินและแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรขาดแคลน ของเกษตรกร

ทั้งนี้ ในเวทีได้ช่วยกันระดมความคิดและเสนอทางออกของปัญหาในเรื่องต่างๆ ไว้ 3 แนวทาง ได้แก่ การทบทวนการก่อสร้างศูนย์วิจัยนิวเคลียร์และการทำประชาพิจารณ์โครงการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาทรัพยากรและจริงจังกับการจัดการโรงงานที่ปล่อยมลพิษ และการส่งเสริมการทำเกษตรยั่งยืนเพื่อการพึ่งตนเอง และการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร

กลุ่มจังหวัดที่ 10

จังหวัดที่อยู่ในกลุ่มนี้ได้แก่ชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด กลุ่มนี้ได้จัดเวทีนโยบายสาธารณะฯ ไป 3 ครั้ง มีผู้เข้าร่วมจำนวน 600 จากประชาชน ข้าราชการ พ่อค้า/นักธุรกิจ โดยมีตัวแทนพรรคไทยรักไทย มหาชน ชชาติไทย ความหวังใหม่ และประชาธิปไตย เข้าร่วมเวทีด้วย

ประเด็นสถานการณ์ที่กลุ่มจังหวัดได้มีการพูดคุยหารือมีทั้งสิ้น 4 ประเด็น ได้แก่ การขาดความรู้ทางการเกษตรของเกษตรกร ที่ทำให้สร้างผลผลิตที่มีคุณภาพน้อย ส่งผลต่อารารายได้และหนี้สิน ปัญหาเยาวชนติดยาเสพติดมีค่านิยมที่ผิดและก่ออาชญากรรม ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในองค์กรปกครองท้องถิ่น และในโครงการก่อสร้างของรัฐ และ การใช้อำนาจของผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่น หลายฝ่ายที่ร่วมมือกัน ทั้งการบูรณาการ การเวนคืนที่ดินโดยไม่ชอบ

ซึ่งในเวทีกลุ่มจังหวัดได้มีการเสนอแนวทางการแก้ไขไว้ 7 แนวทาง ได้แก่ การส่งเสริมการรวมกลุ่มของเกษตรกรเพื่อเรียนรู้เทคนิคการผลิต ทั้งเพื่อเพิ่มคุณภาพ และลดต้นทุน การจัดทำข้อมูลผลกระทบจากการทำการเกษตรแบบปัจจุบันต่ออนาคต การป้องกันการกดราคาเพื่อป้องกันการปัญหาราคาผลผลิตเกษตรตกต่ำ การส่งเสริมการใช้เวลาว่างของเยาวชน และการควบคุมสื่อลามก อนาจาร การควบคุม สนับสนุนการควบคุม ตรวจสอบการทำงานขององค์กรปกครองท้องถิ่นของประชาชน โดยส่งเสริมการรวมกลุ่มเครือข่ายประชาชนในการติดตามตรวจสอบการทำงาน จริงจังกับการแก้ไขปัญหาการร่วมมือกันทุจริตของข้าราชการ นายทุน

ทั้งนี้ ในเวทีฯ ได้มีการหารือเรื่องกระบวนการเคลื่อนไหวต่อเนื่อง เพื่อผลักดันให้ข้อเสนอได้รับการปฏิบัติ ซึ่งมีแนวทางที่นำเสนอ ดังนี้

1. ในเชิงกลไกขับเคลื่อน จะมีการจัดตั้งศูนย์ประสานงานเครือข่ายประชาชน เพื่อดำเนินงาน โดยมีทีมวิชาการ ทำงานศึกษาวิจัยปัญหาและผลกระทบอย่างจริงจัง และสร้างวิทยากรในท้องถิ่นเพื่อดำเนินการ

2. ในเชิงกระบวนการ จะมีกระบวนการศึกษาวิจัย และจัดทำฐานข้อมูลปัญหา และผู้รับผลกระทบ และภาคีที่เกี่ยวข้อง จัดเวทีเพื่อสร้างความเข้าใจในกระบวนการคิดเพื่อแก้ไขปัญหา และพัฒนายุทธศาสตร์ในการจัดการปัญหา ประสานสื่อมวลชนเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมและขยายบทบาทภาคประชาชนในการจัดการปัญหา

กลุ่มจังหวัดที่ 11

จังหวัดที่อยู่ในกลุ่มนี้ได้แก่อุดรธานี หนองบัวลำภู หนองคาย และเลย กลุ่มนี้ได้จัดเวทีนโยบายสาธารณะฯ ไป 2 ครั้ง มีผู้เข้าร่วมจำนวน 470 ทั้งประชาชนทั่วไป ข้าราชการ และนักศึกษา

ประเด็นปัญหา สถานการณ์ที่หยิบยกมาพูดคุยในเวทีฯ มี 5 ประเด็นด้วยกัน ได้แก่ ปัญหาการทุจริตในการเลือกตั้ง ทั้งการซื้อเสียง และการข่มขู่ ปัญหาหนี้สิน ที่ดินทำกินและน้ำเพื่อการเกษตรของเกษตรกร ปัญหาการถ่ายโอนสถานศึกษาให้องค์กรปกครองท้องถิ่น และปัญหาการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรณีการดูดทรายในแม่น้ำโขง ที่ทำให้ตลิ่งพังทลาย และการควบคุมความสะอาดของร้านค้าริมแม่น้ำ

ซึ่งในเวที ฯ ได้มีการเสนอแนวทางการแก้ไขไว้ 5 แนวทางได้แก่ การสนับสนุนให้องค์กรประชาชนเพื่อตรวจสอบการทุจริตในการเลือกตั้งทุกหมู่บ้าน การผลักดันให้กองทุนฟื้นฟูฯ ให้สามารถดำเนินการช่วยเหลือเกษตรกรได้โดยเร็ว การจัดสรรที่ดินว่างเปล่าให้เกษตรกรจากที่ดินในเขตป่าเสื่อมโทรมและการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อเกษตรกร การทบทวนนโยบายการถ่ายโอนสถานศึกษาให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การตรวจสอบและควบคุมการดำเนินกิจกรรมบนลำน้ำโขง ทั้งการดูดทรายและการค้า

กลุ่มจังหวัดที่ 12

จังหวัดที่อยู่ในกลุ่มนี้ได้แก่ มุกดาหาร สกลนคร กาฬสินธุ์ และนครพนม ได้จัดเวทีนโยบายสาธารณะฯ ไปแล้ว 3 ครั้ง มีผู้เข้าร่วมเวทีจำนวน 977 คน มีผู้เข้าร่วมที่มาจากประชาชนจากทุกอำเภอ ผู้นำท้องถิ่น พ่อค้า นักธุรกิจ นักศึกษา ข้าราชการ และตัวแทนพรรคการเมืองจากพรรคไทยรักไทย มหาชน และความหวังใหม่

ประเด็นสถานการณ์ ปัญหาที่ถูกพูดคุย หรือในเวทีกลุ่มจังหวัดนี้มี 7 ประเด็นได้แก่ ปัญหาหนี้สินและการขาดความรู้ของเกษตรกร การทุจริตในการเลือกตั้ง โดยที่ขาดหน่วยงานภาครัฐให้ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการเมืองแก่ประชาชนอย่างจริงจัง การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการงบประมาณท้องถิ่นของประชาชน ให้เป็นไปตามความต้องการของประชาชน รวมถึงการบทบาทในการตรวจสอบการทำงาน การใช้งบประมาณ ที่ยังขาดการสนับสนุนจาก

ภาครัฐ โดยที่ภาครัฐก็ไม่ได้มีบทบาทหรือดำเนินการอย่างจริงจังแต่อย่างใด ความไม่เท่าเทียมในการศึกษา ทั้งการเข้าถึงการศึกษาและคุณภาพการศึกษา ความขัดแย้งเรื่องที่ดินทำกินของชาวบ้าน และเขตป่าสงวนที่ทับซ้อนกัน และเป็นเหตุกระทบกระทั่งกันระหว่างรัฐและประชาชนมาโดยตลอด ปัญหาคุณภาพการให้บริการประชาชนของหน่วยงานภาครัฐ ภายหลังจากปฏิรูประบบราชการก็ยังคงมีความล่าช้าอยู่เหมือนเดิม และ ปัญหากองทุนหมู่บ้าน ที่ให้กู้โดยมีระยะเวลาดสั้น ไม่สอดคล้องกับระยะเวลาการผลิต ทำให้ชาวบ้านมีหนี้สินเพิ่มมากกว่ามีรายได้เพิ่ม

ซึ่งในเวทีฯ ยังได้มีการหารือถึงแนวทางการดำเนินการแก้ไข เพื่อคลี่คลายปัญหาสถานการณ์ดังกล่าวรวม 10 แนวทางได้แก่ การส่งเสริมความรู้เพื่อพัฒนาผลผลิตแก่เกษตรกร การสนับสนุนการรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อบริหารผลผลิตให้ครบวงจรและสร้างอำนาจต่อรองเรื่องราคา แนวทางการจัดสรรที่ดินทำกินแก่เกษตรกรที่ยากไร้ โดยพิจารณาให้เข้าใช้พื้นที่ป่าเสื่อมโทรมในเขตป่าสงวน การส่งเสริมให้ประชาชนเกิดความรู้ ความเข้าใจเรื่องสิทธิ เสรีภาพของประชาชน และสนับสนุนการมีส่วนร่วมทางการเมืองในทางปฏิบัติอย่างจริงจัง การปราบปรามยาเสพติด การจัดสวัสดิการแก่ผู้ยากไร้ การปรับปรุงคุณภาพการให้บริการของหน่วยงานภาครัฐ การปรับปรุงระเบียบกองทุนหมู่บ้าน และการส่งเสริมแรงงานส่งออก

ส่วนการตอบสนองจากตัวแทนพรรคการเมืองที่เข้าร่วมนั้น เป็นเพียงการรับเอกสารข้อมูลจากเวทีไปพิจารณา และรับปากจะนำไปหารือกับหัวหน้าพรรคของตน ซึ่งในเวทีกลุ่มจังหวัดได้มีการหารือถึงการติดตามการดำเนินงานตามข้อเสนอ และการทำความเข้าใจสถานการณ์ปัญหาต่างๆ ของพื้นที่ และได้ข้อสรุปแนวทางการดำเนินการต่อเนื่อง ดังนี้

1. ในเชิงกลไกขับเคลื่อน มีการตั้งคณะทำงานรับผิดชอบดำเนินงานสร้างการเรียนรู้และความเข้าใจเป็นรายอำเภอ และตั้งกลุ่มเฝ้าระวังปัญหาในระดับพื้นที่
2. ในเชิงกระบวนการ จะจัดกระบวนการเรียนรู้นโยบายของรัฐบาล และส่งเสริมความรู้เรื่องสิทธิของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ โดยจัดในลักษณะเวทีชุมชนสัญจร ที่เคลื่อนที่ไปทุกเดือน ให้ประชาชนได้มีพื้นที่แลกเปลี่ยนสถานการณ์ปัญหา และเรียนรู้ร่วมกันเพื่อหาทางออก พร้อมทั้งให้มีการถ่ายทอดทางวิทยุชุมชนของพื้นที่ด้วย ขณะเดียวกันก็พยายามผลักดันให้ภาครัฐเข้ามาแก้ไขปัญหาและติดตามการแก้ไขปัญหาดังกล่าว และรณรงค์ผลักดันให้เกิดกลุ่มเยาวชนรุ่นใหม่เข้ามาร่วมเป็นแกนขับเคลื่อน

กลุ่มจังหวัดที่ 13

จังหวัดที่อยู่ในกลุ่มนี้ได้แก่ ขอนแก่น มหาสารคาม และร้อยเอ็ด ได้จัดเวทีนโยบายสาธารณะ ไปแล้ว 3 ครั้ง มีผู้เข้าร่วมเวทีจำนวน 610 คน ประกอบด้วยประชาชนจากทุกอำเภอ นักเรียน/นักศึกษา ข้าราชการ และตัวแทนพรรคการเมืองจากพรรคประชาธิปัตย์ ความหวังใหม่ มหาชน

โดยในเวทีได้มีการนำเสนอข้อมูลสถานการณ์ ปัญหาที่ประชาชนให้ความสนใจในจำนวน 6 เรื่อง ได้แก่ ประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อม อันเนื่องมาจากการปล่อยมลพิษของโรงงานอุตสาหกรรม รวมทั้งการใช้สารเคมีทางการเกษตรจำนวนมาก หนี้สินเกษตรกร ที่ได้รับผลกระทบจากความล่าช้าในการดำเนินงานของกองทุนฟื้นฟู และราคาผลผลิตที่ตกต่ำ ปัญหาการศึกษา ทั้งการขาดแคลนเทคโนโลยีทางการศึกษา และการถ่ายโอนสถานศึกษาให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การขาดการสนับสนุนให้ประชาชนมีสื่อเพื่อสื่อสารความเข้าใจของประชาชนด้วยตนเอง การทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ ปัญหายาเสพติด

ทั้งนี้ ในเวทีฯ ได้ช่วยกันเสนอแนวทางดำเนินการเพื่อแก้ไข 6 แนวทาง ได้แก่ การสนับสนุนการทำการเกษตรแบบพึ่งตนเองและไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ตลอดจนทั้งความรู้ด้านเทคนิคการผลิตและการตลาด การเร่งการดำเนินงานของกองทุนฟื้นฟูเพื่อแก้ปัญหาหนี้สินเกษตรกร การปราบปรามแหล่งผลิตยาเสพติด การปรับปรุงโครงสร้างการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เหมาะสมต่อการบริหารงานศึกษาท้องถิ่น การส่งเสริมสื่อท้องถิ่น การปรับปรุงระบบการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่ออุดช่องโหว่การทุจริต

ในส่วนพรรคการเมืองที่เข้าร่วมเวทีได้รับปากที่จะนำประเด็นหรือในเวทีไปปรึกษาในพรรคของตน พร้อมจะผลักดันข้อเสนอของประชาชนให้ได้รับการปฏิบัติ โดยในเวทีฯ ได้ช่วยกันวางแนวทางการขับเคลื่อนเพื่อผลักดัน และติดตามความเป็นไปของข้อเสนอที่เสนอกันขึ้นมาสรุปได้ ดังนี้

1. ในเชิงกลไกขับเคลื่อน มีการรวมกลุ่มตั้งองค์กรภาคประชาชนและการระดมทุนเพื่อให้องค์กรสามารถดำเนินการได้โดยอิสระ และใช้สื่อวิทยุชุมชนเป็นเครื่องมือ
2. ในเชิงกระบวนการ จะมีการจัดเวทีสัญจรในทุกหมู่บ้าน โดยประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐ เพื่อดำเนินงานแก้ไขปัญหาให้ลุล่วง โดยมีวิทยุชุมชนเป็นสื่อในการแลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิดเห็นของประชาชน

กลุ่มจังหวัดที่ 14

จังหวัดที่อยู่ในกลุ่มนี้ได้แก่ นครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ และสุรินทร์ ได้จัดเวทีนโยบายสาธารณะ ไปแล้ว 4 ครั้ง มีผู้เข้าร่วมเวทีจำนวน 728 คน ประกอบด้วยประชาชนจากทุกอำเภอ

ผู้นำชุมชน นักศึกษา ข้าราชการ และตัวแทนพรรคการเมืองจากพรรคไทยรักไทย มหาชน ชชาติไทย และประชาธิปไตย

ในเวทีได้มีการนำเสนอข้อมูลสถานการณ์ ปัญหาที่ประชาชนให้ความสนใจจำนวน 8 ประเด็น ได้แก่ ปัญหาหนี้สินเกษตรกร อันเนื่องมาจากการเร่งกระบวนการพัฒนาของภาครัฐ ราคาผลผลิตที่ไม่เป็นธรรมต่อเกษตรกร เพราะเกษตรกรไม่สามารถกำหนดราคาเองได้ ความไม่จริงจังในทางปฏิบัติต่อการสนับสนุนการแก้ไขปัญหาเกษตรกร ทั้งเรื่องที่ดินทำกิน การลงทะเบียนคนจน ผลกระทบจากการเปิดเขตการค้าเสรีต่อภาคการเกษตร ที่ไม่ได้รับความสนใจจากสมาชิก 2 สภา การส่งเสริมการใช้เงินอนาคตของภาครัฐ เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ ทำให้ประชาชนมีหนี้สินเพิ่มมากกว่ารายได้เพิ่ม ปัญหาการทุจริตในโครงการก่อสร้างของรัฐ กรณีสะพานสลัก และเขื่อนลำปะท่าง ปัญหาการบุกรุกป่า และปัญหาผู้สูงอายุและผู้พิการไม่ได้รับการดูแลจากภาครัฐอย่างเหมาะสม

ทั้งนี้ ในเวทีได้ร่วมกันเสนอแนวทางการแก้ไขไว้ 8 แนวทางหลักๆ ได้แก่ สนับสนุนการรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อเรียนรู้ร่วมกันในการพัฒนาการผลิต และเพิ่มบทบาทในการกำหนดนโยบายรัฐ ยกเลิกหนี้เกษตรกรที่เกิดจากโครงการรัฐแล้วล้มเหลว โดยโอนให้เป็นหนี้ของกองทุนฟื้นฟู รวมกลุ่มเกษตรกรตั้งพรรคการเมือง สนับสนุนการมีสื่อเพื่อการเกษตรและเกษตรกร ทบทวนข้อตกลงการเปิดเขตการค้าเสรีทางการเกษตรทุกข้อตกลง สนับสนุนการตรวจสอบการดำเนินงานโครงการภาครัฐโดยกลุ่ม องค์กรประชาชน เสริมสร้างจิตสำนึกรักสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ สนับสนุนบทบาทเยาวชนให้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาสังคม

ในส่วนตัวแทนพรรคการเมืองที่เข้าร่วม ได้ให้ความเห็นต่อข้อเสนอต่างๆ ในทิศทางที่เห็นความสำคัญของประเด็นที่นำเสนอในเวที และพร้อมจะดำเนินการใน 2 ส่วนคือ การผลักดันให้เป็นนโยบายพรรค และรับบางประเด็นไปดำเนินการให้

ซึ่งในเวทีกลุ่มจังหวัด ได้มีการเสนอกลไกและกระบวนการติดตามผลของข้อเสนอต่างๆ ดังนี้

1. ในเชิงกลไกขับเคลื่อน จะรวมกลุ่ม องค์กร ชุมชน ทั้งจากแกนนำประชาชน ผู้นำชุมชน ประชาสังคม ตั้งเป็นเครือข่าย เพื่อแก้ไขปัญหาของตน โดยแบ่งความรับผิดชอบของเครือข่ายเป็นงานเชิงประเด็น และเชิงพื้นที่ ที่เชื่อมโยงการทำงานกับหน่วยงานภาครัฐ และองค์กรอิสระ
2. ในเชิงกระบวนการ จะจัดการระดมทุน เพื่อสามารถพึ่งตนเองในการดำเนินงานได้อย่างเป็นอิสระ และสร้างความรู้ต่างๆ ที่จะใช้ในการต่อสู้เรียกร้องสิทธิ และแก้ปัญหา จัดเวทีสาธารณะ เพื่อให้ประชาชนได้เสนอปัญหา และร่วมกันหาทางออก รวมทั้งเพื่อส่งเสริมการใช้ชีวิตแบบพอเพียง และการเรียนรู้กฎหมายชั้น

พื้นฐานและสิทธิของประชาชน รวมทั้งก่อเกิดเครือข่ายเฝ้าระวังปัญหาต่างๆ ที่เชื่อมโยงการทำงานกับหน่วยงานรัฐ และองค์กรอิสระ

กลุ่มจังหวัดที่ 15

จังหวัดที่อยู่ในกลุ่มนี้ได้แก่ อุบลราชธานี อำนาจเจริญ ศรีสะเกษ และยโสธร ได้จัดเวทีนโยบายสาธารณะฯ ไปแล้ว 2 ครั้ง มีผู้เข้าร่วมเวทีจำนวน 407 คน ประกอบด้วยประชาชนจากทุกอำเภอ ผู้นำชุมชน นักศึกษา พ่อค้า ข้าราชการ และตัวแทนพรรคการเมืองจากพรรคประชาธิปัตย์ มหาชนไทยรักไทย และชาติไทย

ในเวทีได้มีการนำเสนอข้อมูลสถานการณ์ ปัญหาที่ประชาชนให้ความสนใจ ทั้งที่เกี่ยวกับนโยบายรัฐ และสถานการณ์พื้นที่จำนวน 8 ประเด็น ได้แก่ ประเด็นการสนับสนุนการพัฒนาในทิศทางเศรษฐกิจพอเพียงของรัฐบาล ที่เห็นว่ายังขาดความชัดเจนในการปฏิบัติ เพราะนโยบายรัฐบาลยังเน้นการกระตุ้นเศรษฐกิจผ่านโครงการประชานิยมและการใช้เงินในอนาคต ที่ไม่สอดคล้องกับแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง การแก้ไขปัญหา 3 จังหวัดชายแดนใต้ ที่แม้จะเปลี่ยนผู้รับผิดชอบไปหลายครั้งก็ยังไม่ดีขึ้น และเห็นว่าการแก้ปัญหาที่ผ่านมายังไม่ตรงกับสาเหตุของปัญหา ควรปรับเปลี่ยนวิธีการโดยใช้แนวทางสันติวิธี ปัญหาความไม่เป็นธรรมเชิงโครงสร้าง ผ่านการใช้อำนาจรัฐของเจ้าหน้าที่รัฐ ที่ใช้กฎหมายและความไม่รู้ของประชาชนเป็นเครื่องมือริดรอนสิทธิประชาชน ประเด็นทางการเมือง ที่เห็นว่ายังไม่มีการพัฒนา ภาคการเมืองยังมุ่งหา สว. สร้าง และรักษาผลประโยชน์ให้ตนเองและพวกพ้อง ขณะที่การสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตาม ตรวจสอบ ของรัฐยังไม่เป็นจริง ปัญหาภาคการเกษตร ทั้งการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร ปัญหาที่ดินทำกิน ประเด็นประสิทธิภาพการให้บริการของหน่วยงานรัฐ ประเด็นการสนับสนุนวิสาหกิจชุมชน ที่ยังคงมีความสับสนในทิศทางการสนับสนุนของรัฐ และประเด็นสุดท้าย ความไม่เท่าเทียมในบริการสุขภาพระหว่างโครงการ 30 บาทและสวัสดิการประเภทอื่น

ซึ่งในเวทีกลุ่มจังหวัดได้มีการหารือและเสนอแนวทางการดำเนินงานเพื่อแก้ไขไว้ 10 แนวทางได้แก่ การสร้างเอกภาพในเชิงนโยบายและการปฏิบัติการในพื้นที่เพื่อแก้ไขปัญหา 3 จังหวัดชายแดนใต้ โดยยึดแนวทางสันติวิธี การแก้ไข/ยกเลิกกฎหมายที่ไม่เป็นธรรมกับประชาชน/ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน สนับสนุนให้ภาคประชาชนตรวจสอบการดำเนินงานของภาครัฐ จัดระบบชลประทานให้พอเพียงกับการทำการเกษตร เร่งสำรวจที่ดินเพื่อออกเอกสารสิทธิให้เกษตรกร พัฒนาระบบการจัดการสินค้าหนึ่งผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบล สนับสนุนการมีวิสาหกิจชุมชนเพื่อชุมชน สร้างมาตรฐานการให้บริการของสถานพยาบาล และระบบติดตาม ตรวจสอบ

ในส่วนตัวแทนพรรคการเมืองที่เข้าร่วมเวทีนั้น ไม่ได้แสดงท่าทีที่ชัดเจนต่อข้อเสนอจากเวที แต่ก็รับปากจะนำข้อเสนอต่างๆ เข้าไปหารือในพรรคของตน และพร้อมจะผลักดันต่อซึ่งในเวทีเองก็ได้ร่วมกันคิดถึงแนวทางการติดตามและเคลื่อนไหวต่อเนื่อง เพื่อให้ข้อเสนอได้รับการปฏิบัติอย่างที่คาดหวัง สรุปได้ดังนี้

1. ในเชิงกลไก จะมีการประสานงานกับองค์กรต่างๆ เป็นเครือข่าย และตั้งศูนย์รับเรื่องราวร้องทุกข์ของประชาชน โดยมีแกนนำจากผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้นำศาสนา แกนนำเกษตรกร และครูอาจารย์
2. ในเชิงกระบวนการ จะดำเนินการรวบรวมข้อมูลสถานการณ์ ปัญหา จัดทำเป็นฐานข้อมูลปัญหาประชาชน พร้อมทั้งทำทะเบียนเครือข่ายและสมาชิก จัดเวทีชาวบ้านสัญจรในทุกอำเภอ เพื่อรวบรวมสถานการณ์ปัญหา และนำเสนอต่อหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง และใช้วิทยุชุมชนเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ข้อมูล และการแลกเปลี่ยนของสมาชิก

กลุ่มจังหวัดที่ 16

จังหวัดที่อยู่ในกลุ่มนี้ได้แก่ สุราษฎร์ธานี ชุมพร และระนอง ได้จัดเวทีนโยบายสาธารณะฯ ไปแล้ว 3 ครั้ง มีผู้เข้าร่วมเวทีจำนวน 700 คน โดยหนึ่งในนั้นคือ เวที Bigbang ที่เป็นการจัดเวทีนโยบายสาธารณะร่วมกันทั้งภาคใต้ ผู้เข้าร่วมเวทีประกอบด้วยกลุ่มประชาชนทั่วไป ผู้นำชุมชน นักศึกษา ข้าราชการ และตัวแทนพรรคการเมืองจากพรรคไทยรักไทย ประชาธิปัตย์ และมหาชน

ในเวทีได้มีการนำเสนอข้อมูลสถานการณ์ ปัญหาที่ประชาชนให้ความสนใจไว้ ซึ่งมีประเด็นหลัก 5 ประเด็นได้แก่ ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติทั้งในและนอกชายฝั่งทะเลถูกทำลายจากการบุกรุกของนายทุนและการปล่อยของเสียจากชุมชน ประเด็นการส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ที่ถูกสนับสนุนในเชิงปริมาณ มากกว่าคุณภาพ ทำให้ไม่สามารถอยู่ได้ในระยะยาว และมีการเลือกปฏิบัติในการสนับสนุน ประเด็นความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนใน 3 จังหวัดชายแดนใต้ ที่ทำให้ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน รวมถึงการประกอบอาชีพของคนใน 3 จังหวัดลดน้อยลงมาก และมีความหวาดระแวงกันระหว่างกลุ่มคนในพื้นที่สูงมาก รวมถึงความไม่เชื่อมั่นต่อรัฐ อันเนื่องมาจากการก่อการร้ายและสร้างสถานการณ์ของผู้มีอิทธิพล โดยที่หน่วยงานรัฐยังไม่มีมาตรการดำเนินการ ซึ่งประเด็นนี้ถูกหยิบยกมาหารือเป็นประเด็นของภาคเพื่อหาแนวทางการดำเนินการร่วมกันด้วย การขาดการกำกับ ติดตาม การทำงานของรัฐ ซึ่งมีการทุจริตคอร์รัปชันทั้งในองค์กรปกครองท้องถิ่น และ

หน่วยงานของรัฐ ทั้งในการเลือกตั้งและโครงการของรัฐ และ *ประเด็นความไม่เป็นธรรมของรัฐ* ในการเลือกปฏิบัติต่อประชาชนอย่างแตกต่าง

ทั้งนี้ ในเวทีได้มีการหารือแนวทางการดำเนินงานเพื่อคลี่คลายสถานการณ์ และแก้ไข ปัญหา ซึ่งสรุปได้เป็น 6 แนวทางหลักคือ แนวทางการฟื้นฟูระบบนิเวศน์ชายฝั่ง โดยเฉพาะใน บริเวณแหล่งท่องเที่ยว การสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง การพัฒนาท้องถิ่น และการทำงานร่วมกับรัฐ การสร้างจิตสำนึกการให้บริการอย่างเสมอภาคแก่เจ้าหน้าที่หน่วยงาน รัฐ การดำเนินการอย่างจริงจังต่อผู้ทุจริต และส่งเสริมการมีบทบาทในการตรวจสอบการทุจริต ของประชาชน และสุดท้ายคือการขจัดปัญหาผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่น และการส่งเสริมให้ ประชาชนมีสื่อของตนเอง

นอกจากนี้แล้ว ในภาพรวมของภาคใต้ ยังได้เสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาพื้นที่ คือ ต้องสนับสนุนการพัฒนาสื่อภาคประชาชน สนับสนุนการบริหารจัดแก้ไขปัญหาโดยภาค ประชาชนในประเด็นต่างๆ พัฒนากลไกสร้างความสมานฉันท์ระหว่างภาครัฐกับชุมชน และ ชุมชนกับชุมชนในพื้นที่ พัฒนาและสนับสนุนบทบาทของเยาวชน เพื่อลดช่องว่างระหว่างกลุ่ม ต่างๆ การสร้างเครือข่ายประชาชนและความเชื่อมโยงให้เต็มพื้นที่ การจัดตั้งกองทุนพลเมือง จังหวัด

กลุ่มจังหวัดที่ 17

จังหวัดที่อยู่ในกลุ่มนี้ได้แก่ นครศรีธรรมราช ตรัง และพัทลุง ได้จัดเวทีนโยบาย สาธารณะฯ ไปแล้ว 2 ครั้ง มีผู้เข้าร่วมเวทีจำนวน 150 คน ประกอบด้วยประชาชนจากทุกอำเภอ ผู้นำชุมชน นักศึกษา ข้าราชการ และตัวแทนพรรคการเมือง

มีการพูดคุย นำเสนอข้อมูลสถานการณ์ ปัญหา ในพื้นที่ 4 ประเด็น ได้แก่ คือ *ทิศทางการพัฒนาเรื่องการจัดกาทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และการท่องเที่ยว* เนื่องจากมีการ ก่อสร้างบ้านพัก โรงแรมจำนวนมาก จนทำลายทัศนียภาพและระบบนิเวศน์ *ปัญหาหาคา ผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ* ขณะที่ต้นทุนการผลิตสูง ส่งผลต่อภาวะหนี้สินและคุณภาพชีวิต *ปัญหาที่ดินทำกิน* ไม่ได้รับเอกสารสิทธิ์ทั้งที่อยู่มานาน และแนวเขตที่ดินทำกินกับพื้นที่ป่า สมบูรณ์ไม่ชัดเจน *ปัญหายาเสพติด* ที่มีการแพร่ขยายของเครือข่ายยาเสพติดมากขึ้น และ *ประเด็นความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน* ใน 3 จังหวัดชายแดนใต้ ที่ทำให้ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน รวมถึงการประกอบอาชีพของคนใน 3 จังหวัดลดน้อยลง มาก และมีความหวาดระแวงกันระหว่างกลุ่มคนในพื้นที่สูงมาก รวมถึงความไม่เชื่อมั่นต่อรัฐ อันเนื่องมาจากการก่อการร้ายและสร้างสถานการณ์ของผู้มีอิทธิพล โดยที่หน่วยงานรัฐยังไม่มี

การจำแนกเพื่อดำเนินการ ซึ่งประเด็นนี้ถูกหยิบยกมาหารือเป็นประเด็นของภาคเพื่อหาแนวทางการดำเนินการร่วมกันด้วย

ในส่วนแนวทางการดำเนินงานเพื่อแก้ไข คลื่นคล้ายสถานการณ์ต่างๆ ในเวทีกลุ่มจังหวัด ได้เสนอไว้ 4 แนวทาง ได้แก่ ให้ออกเอกสารสิทธิให้คนที่อยู่อาศัยมานานและทำแนวเขตที่ดินทำกินกับพื้นที่ป่าสมบูรณ์ให้ชัดเจน ส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตให้มีคุณภาพ การลดต้นทุนการผลิต และมีมาตรการควบคุมราคา ส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดูแลปัญหาเสพติด

ในภาพรวมของภาคใต้ ยังได้เสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาพื้นที่ คือ ต้องสนับสนุนการพัฒนาสื่อภาคประชาชน สนับสนุนการบริหารจัดการแก้ไขปัญหาโดยภาคประชาชนในประเด็นต่างๆ พัฒนากลไกสร้างความสมานฉันท์ระหว่างภาครัฐกับชุมชน และชุมชนกับชุมชนในพื้นที่ พัฒนาและสนับสนุนบทบาทของเยาวชน เพื่อลดช่องว่างระหว่างกลุ่มต่างๆ การสร้างเครือข่ายประชาชนและความเชื่อมโยงให้เต็มพื้นที่ การจัดตั้งกองทุนพลเมืองจังหวัด

กลุ่มจังหวัดที่ 18

จังหวัดที่อยู่ในกลุ่มนี้ได้แก่ ภูเก็ต พังงา และกระบี่ ได้จัดเวทีนโยบายสาธารณะฯ ไปแล้ว 1 ครั้ง คือเวที Bigbang ร่วมกับจังหวัดอื่นๆ ในภาคใต้ มีผู้เข้าร่วมเวทีจำนวน 300 คน ประกอบด้วยประชาชนจากทุกอำเภอ ผู้นำชุมชน นักศึกษา ข้าราชการ และตัวแทนพรรคการเมือง

ในเวทีได้มีการนำเสนอข้อมูลสถานการณ์ ปัญหาในพื้นที่ 3 ประเด็น ได้แก่ ปัญหาผลกระทบจากการเกิดคลื่นยักษ์สึนามิ ที่ส่งผลต่อสภาพนิเวศน์พื้นที่ เกิดการบุกรุกเข้าไปจับจองพื้นที่ของนายทุน เครื่องมือทำมาหากินเสียหาย ปัญหาการบุกรุกที่ดินชายทะเลของนายทุน เข้าไปสร้างโรงแรม รีสอร์ท และขาดระบบการจัดการของเสีย โดยที่ภาครัฐไม่เข้าไปจัดการ ปัญหาความไม่เป็นธรรมในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ เลือกปฏิบัติและอำนวยประโยชน์ให้นายทุน ผู้มีอิทธิพล และประเด็นความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนใน 3 จังหวัดชายแดนใต้ ที่ทำให้ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน รวมถึงการประกอบอาชีพของคนใน 3 จังหวัดลดน้อยลงมาก และมีความหวาดระแวงกันระหว่างกลุ่มคนในพื้นที่สูงมาก รวมถึงความไม่เชื่อมั่นต่อรัฐ อันเนื่องมาจากการก่อการร้ายและสร้างสถานการณ์ของผู้มีอิทธิพล โดยที่หน่วยงานรัฐยังไม่มี การจำแนกเพื่อดำเนินการ ซึ่งประเด็นนี้ถูกหยิบยกมาหารือเป็นประเด็นของภาคเพื่อหาแนวทางการดำเนินการร่วมกันด้วย

ทั้งนี้ในเวทีกลุ่มจังหวัดได้หารือถึงแนวทางการแก้ไขปัญหา ซึ่งสรุปได้เป็น 6 แนวทาง ได้แก่ การเร่งจัดทำฐานข้อมูลความเสียหาย และประสานความร่วมมือในการให้ความช่วยเหลือ

ผู้ประสบภัยจากคลื่นยักษ์สึนามิ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรชายฝั่งทะเลระหว่างภาครัฐและประชาชน เร่งศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งศูนย์เตือนภัยสึนามิ สนับสนุนให้ประชาชนมีบทบาทในการติดตาม ตรวจสอบการทำงานของหน่วยงานรัฐ ควบคุมปริมาณรีสอร์ท โรงแรม สถานที่พักตากอากาศ ปราบปราบผู้มีอิทธิพลอย่างจริงจัง โดยเฉพาะกลุ่มอิทธิพลการเมือง

ส่วนการหารือแนวทางการดำเนินการแก้ไขปัญหาในภาพรวม ได้เสนอแนวทางไว้ ได้แก่ ต้องสนับสนุนการพัฒนาสื่อภาคประชาชน สนับสนุนการบริหารจัดการแก้ไขปัญหาโดยภาคประชาชนในประเด็นต่างๆ พัฒนากลไกสร้างความสมานฉันท์ระหว่างภาครัฐกับชุมชน และชุมชนกับชุมชนในพื้นที่ พัฒนาและสนับสนุนบทบาทของเยาวชน เพื่อลดช่องว่างระหว่างกลุ่มต่างๆ การสร้างเครือข่ายประชาชนและความเชื่อมโยงให้เต็มพื้นที่ การจัดตั้งกองทุนพลเมืองจังหวัด

กลุ่มจังหวัดที่ 19

จังหวัดที่อยู่ในกลุ่มนี้ได้แก่ ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ได้จัดเวทีนโยบายสาธารณะฯ ไปแล้ว 1 ครั้ง คือเวที Bigbang ร่วมกับจังหวัดอื่นๆ ในภาคใต้ มีผู้เข้าร่วมเวทีจำนวน 300 คน ประกอบด้วยประชาชนจากทุกอำเภอ ผู้นำชุมชน นักศึกษา ข้าราชการ และตัวแทนพรรคการเมือง และไม่อาจดำเนินการจัดเวทีในพื้นที่ได้อีก เนื่องจากความรุนแรงของสถานการณ์ในพื้นที่

ในเวทีบิกแบง ดังกล่าว เมื่อแยกพิจารณาเฉพาะการพูดคุยถึงสถานการณ์ ปัญหา และแนวทางการแก้ไขใน 3 จังหวัดภาคใต้ได้แล้ว มีประเด็นที่ผู้เข้าร่วมสนใจและนำมาหารือ 3 ประเด็นคือ ปัญหาความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนใต้ ที่ทำให้ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน รวมถึงการประกอบอาชีพของคนใน 3 จังหวัดลดน้อยลงมาก และมีความหวาดระแวงกันระหว่างกลุ่มคนในพื้นที่สูงมาก รวมถึงความไม่เชื่อมั่นต่อรัฐ อันเนื่องมาจากการก่อการร้าย และสร้างสถานการณ์ของผู้มีอิทธิพล โดยที่หน่วยงานรัฐยังไม่มีมาตรการดำเนินการ ซึ่งประเด็นนี้ถูกหยิบยกมาหารือเป็นประเด็นของภาคเพื่อหาแนวทางการดำเนินการร่วมกันด้วย ปัญหาการระบอบของสิ่งผิดกฎหมาย โดยเฉพาะสินค้าหนีภาษี รวมถึงการทุจริตคอร์รัปชันของข้าราชการในพื้นที่ด้วย และปัญหาการศึกษา การขาดแคลนบุคลากรครู ที่เป็นผลมาจากปัญหาความไม่สงบ

ในส่วนแนวทางการแก้ไขปัญหาในกลุ่มจังหวัดได้เสนอไว้ 5 แนวทางคือ ดำเนินการตามแนวพระราชดำริด้วยหลักเข้าถึง เข้าใจ พัฒนา และรู้จักสามัคคี ใช้แนวทางสันติวิธีในการดำเนินงาน ลดช่องว่างความไม่เข้าใจ และเร่งสร้างความเข้าใจกับประชาชนในกรณีความขัดแย้งต่างๆ เพิ่มความปลอดภัยให้ครู ข้าราชการ รวมถึงสวัสดิการต่างๆ และควบคุมไม่ให้มีสินค้าหนีภาษีเข้ามา รวมทั้งตรวจสอบการทุจริตรับสินบนของเจ้าหน้าที่อย่างจริงจัง

ในภาพรวมของภาคใต้ ยังได้เสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาพื้นที่ คือ ต้องสนับสนุนการพัฒนาสื่อภาคประชาชน สนับสนุนการบริหารจัดการแก้ไขปัญหาโดยภาคประชาชนในประเด็นต่างๆ พัฒนากลไกสร้างความสมานฉันท์ระหว่างภาครัฐกับชุมชน และชุมชนกับชุมชนในพื้นที่ พัฒนาและสนับสนุนบทบาทของเยาวชน เพื่อลดช่องว่างระหว่างกลุ่มต่างๆ การสร้างเครือข่ายประชาชนและความเชื่อมโยงให้เต็มพื้นที่ การจัดตั้งกองทุนพลเมืองจังหวัด

กลุ่มจังหวัดที่ 20

จังหวัดที่อยู่ในกลุ่มนี้ได้แก่ สงขลา และสตูล ได้จัดเวทีนโยบายสาธารณะ ไปแล้ว 1 ครั้ง คือเวที Bigbang ร่วมกับจังหวัดอื่นๆ ในภาคใต้ มีผู้เข้าร่วมเวทีจำนวน 300 คน ประกอบด้วยประชาชนจากทุกอำเภอ ผู้นำชุมชน นักศึกษา ข้าราชการ และตัวแทนพรรคการเมือง

ในเวทีได้มีการนำเสนอข้อมูลสถานการณ์ ปัญหาที่ประชาชนให้ความสนใจขณะนี้ 3 ประเด็นคือ ปัญหาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งกรณีการบุกรุกที่ตามแนวชายฝั่ง การปล่อยมลพิษจากโรงงานอุตสาหกรรมลงสู่ทะเลสาบสงขลา น้ำเสียจากการเลี้ยงกุ้งตามแนวชายฝั่ง การตัดไม้ ทำลายป่าชายเลน ปัญหาความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนใต้ ที่ทำให้ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน รวมถึงการประกอบอาชีพของคนใน 3 จังหวัดลดน้อยลงมาก และมีความหวาดระแวงกันระหว่างกลุ่มคนในพื้นที่สูงมาก รวมถึงความไม่เชื่อมั่นต่อรัฐ อันเนื่องมาจากการก่อการร้ายและสร้างสถานการณ์ของผู้มีอิทธิพล โดยที่หน่วยงานรัฐยังไม่มี การจำแนกเพื่อดำเนินการ ซึ่งประเด็นนี้ถูกหยิบยกมาหารือเป็นประเด็นของภาคเพื่อหาแนวทางการดำเนินการร่วมกันด้วย และปัญหาแหล่งน้ำเพื่ออุปโภคบริโภคในชุมชนขาดแคลน

ซึ่งในกลุ่มจังหวัดได้หารือและเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาไว้ 7 แนวทางคือ การจัดทำแผนแม่บทพัฒนากลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา โดยกำหนดพื้นที่การใช้ที่ดินและวางแผนการใช้น้ำเพื่อประโยชน์ต่างๆ การบูรณะ พื้นที่ฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติชายฝั่งทะเล การพัฒนาคุณภาพและปริมาณน้ำให้พอเพียง การป้องกันมลพิษจากโรงงานอุตสาหกรรม การสนับสนุนการทำประมงตามหลักวิชาการ

ในส่วนของแนวทางการแก้ไขปัญหาต่างๆ ในระดับภาค ในภาพรวมได้เสนอแนวทางไว้ ได้แก่ การสนับสนุนการพัฒนาสื่อภาคประชาชน สนับสนุนการบริหารจัดการแก้ไขปัญหาโดยภาคประชาชนในประเด็นต่างๆ พัฒนากลไกสร้างความสมานฉันท์ระหว่างภาครัฐกับชุมชน และชุมชนกับชุมชนในพื้นที่ พัฒนาและสนับสนุนบทบาทของเยาวชน เพื่อลดช่องว่างระหว่างกลุ่มต่างๆ การสร้างเครือข่ายประชาชนและความเชื่อมโยงให้เต็มพื้นที่ การจัดตั้งกองทุนพลเมืองจังหวัด

3.2 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน

(ก) เกี่ยวกับแกนนำและบทบาท

1. แกนนำบางพื้นที่มีลักษณะทำงานเชิงเดี่ยว ไม่รับฟังความเห็น ขาดการทำงานร่วมกันในลักษณะคณะทำงาน บางพื้นที่ไม่ยอมรับบทบาทการเป็นผู้นำกลุ่มจังหวัดของแกนนำบางจังหวัด
2. แกนนำไม่เข้าใจบทบาทของตน และแนวทางการจัดเวที
3. ในช่วงต้น บางจังหวัดยังได้แกนนำที่จะประสานด้วยไม่ชัดเจน
4. แกนนำกลุ่มจังหวัดขาดความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกัน
5. แกนนำไม่มีเวลาดูแลงานได้เต็มที่ เพราะมีภารกิจหลักด้านอื่นอยู่ และไม่มีทีมงานที่สามารถช่วยดูแลแทนได้
6. ขาดประสบการณ์และทักษะในการจัดการกลุ่มจังหวัด รวมถึงขาดความเข้าใจและทักษะในการบริหารจัดการงาน
7. ขาดความเข้าใจในงานเอกสาร ทั้งการเงิน และการรายงาน ทำให้เกิดความล่าช้าในการส่งผลงาน

(ข) เกี่ยวกับการประสานงานระหว่างคณะทำงานกลุ่มจังหวัดและกับภาคี

1. แกนนำจังหวัดติดต่อ ประสานงานลำบาก
2. การประสานงานระหว่างแกนนำกลุ่มจังหวัดมีน้อย บางกลุ่มไม่มีการประสานแกนนำกลุ่มจังหวัดอื่นเลย
3. ไม่สามารถประสานภาคีเครือข่าย เข้ามาเป็นแนวร่วมในการทำงานได้ และภาคีเครือข่ายไม่เข้าใจบทบาทแกนนำจังหวัด
4. การประสานงานเข้าไม่ถึงกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการ

(ค) ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการโครงการ

1. ขาดแนวทางในการรายงานที่ชัดเจน ทำให้จังหวัดรายล่าช้ากว่าที่วางไว้ในตอนต้น
2. ขาดกระบวนการการติดตามงานที่ดี

บทที่ 4

สรุปและวิเคราะห์ผลการดำเนินงาน

4.1 สรุปภาพรวมการดำเนินงาน

4.1.1 การผลิตเอกสารสื่อสารสาธารณะ

ได้มีการผลิตเอกสารเพื่อสื่อสารสาธารณะจำนวน 159 ชิ้นงาน โดยแยกเป็น เอกสารที่จัดทำโดยส่วนกลาง เพื่อเผยแพร่ในเวทินโยบายสาธารณะระดับชาติและเวทียุทธศาสตร์เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน จำนวน 6 ชิ้นงาน และเอกสารที่จัดทำโดยคณะทำงานกลุ่มจังหวัด เพื่อนำเข้าสู่การพูดคุยหารือในประเด็นต่างๆ ที่กลุ่มจังหวัดกำหนดไว้จำนวน 153 ชิ้นงาน

4.1.2 การจัดเวทีนโยบายสาธารณะ

มีการจัดเวทีนโยบายสาธารณะฯ ระดับชาติ จำนวน 2 เวที มีผู้เข้าร่วมเวทีกว่า 1,500 คน และจัดเวทีนโยบายสาธารณะในพื้นที่จำนวน 49 เวที มีผู้เข้าร่วมกว่า 10,000 คน มีประเด็นสาธารณะที่พื้นที่ให้ความสนใจ หรือ เพื่อหาแนวทางแก้ไข กว่า 100 ประเด็น และมีข้อเสนอเพื่อดำเนินการแก้ไขกว่า 100 แนวทางเช่นกัน รายละเอียดตามตารางข้างล่างนี้

ตารางที่ 1 แสดงรายละเอียดการจัดเวทีนโยบายสาธารณะ

กลุ่มจังหวัด	จำนวน เวที	จำนวน ผู้เข้าร่วม	องค์ประกอบผู้เข้าร่วม	จำนวน ประเด็น สาธารณะ	จำนวน แนวทางการ ดำเนินการ
กลุ่มจังหวัดที่ 1 เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง และ แม่ฮ่องสอน	3	2,330	ประชาชนทั่วไป ชาวเขาเผ่าต่างๆ นักศึกษา ข้าราชการ/ผู้นำชุมชน นักการเมือง	5	7
กลุ่มจังหวัดที่ 2 เชียงราย พะเยา แพร่ น่าน	2	440	ประชาชนทั่วไป ข้าราชการ นักการเมือง พ่อค้า นักเคลื่อนไหว	7	13
กลุ่มจังหวัดที่ 3 พิษณุโลก ตาก เพชรบูรณ์ สุโขทัยและอุตรดิตถ์	2	400	ประชาชนทั่วไป นักศึกษา ข้าราชการ ผู้นำท้องถิ่น นักการเมือง	4	4
กลุ่มจังหวัดที่ 4 นครสวรรค์ อุทัยธานี กำแพงเพชรและพิจิตร	3	601	ข้าราชการครู นักศึกษา ประชาชน ทั่วไป นักการเมือง	4	7

กลุ่มจังหวัด	จำนวน เวที	จำนวน ผู้เข้าร่วม	องค์ประกอบผู้เข้าร่วม	จำนวน ประเด็น สาธารณะ	จำนวน แนวทางการ ดำเนินการ
กลุ่มจังหวัดที่ 5 ปทุมธานี นนทบุรี พระนครศรีอยุธยา และ อ่างทอง	3	478	ประชาชนทั่วไป ผู้นำชุมชน นักศึกษา ข้าราชการ และ นักการเมือง	8	7
กลุ่มจังหวัดที่ 6 สิงห์บุรี สระบุรี ชัยนาทและลพบุรี	4	929	กลุ่มนักศึกษา ประชาชนทั่วไป ข้าราชการ และนักการเมือง	7	8
กลุ่มจังหวัดที่ 7 กาญจนบุรี สุพรรณบุรี ราชบุรีและนครปฐม	1	200	ผู้นำชุมชน ประชาชนทั่วไป ข้าราชการ	4	3
กลุ่มจังหวัดที่ 8 สมุทรสาคร สมุทรสงคราม เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์	1	153	ประชาชนทั่วไป ผู้นำชุมชน และ ข้าราชการ	4	4
กลุ่มจังหวัดที่ 9 ปราจีนบุรี ฉะเชิงเทรา สมุทรปราการ นครนายก และสระแก้ว	2	468	ข้าราชการ ผู้นำชุมชน นักศึกษา และประชาชนทั่วไป	3	3
กลุ่มจังหวัดที่ 10 ระยอง ชลบุรี จันทบุรี และตราด	3	600	ประชาชน ข้าราชการ พ่อค้า/นัก ธุรกิจ นักการเมือง	4	7
กลุ่มจังหวัดที่ 11 หนองคาย อุดรธานี หนองบัวลำภู และเลย	2	470	ประชาชนทั่วไป ข้าราชการ และ นักศึกษา	5	5
กลุ่มจังหวัดที่ 12 สกลนคร มุกดาหาร กาฬสินธุ์ และนครพนม	3	977	ประชาชนจากทุกอำเภอ ผู้นำ ท้องถิ่น พ่อค้า นักธุรกิจ นักศึกษา ข้าราชการ และนักการเมือง	7	10
กลุ่มจังหวัดที่ 13 ขอนแก่น ร้อยเอ็ดและ มหาสารคาม	3	610	ประชาชน จากทุกอำเภอ นักเรียน/นักศึกษา ข้าราชการ และ นักการเมือง	6	4
กลุ่มจังหวัดที่ 14 ประกอบด้วยบุรีรัมย์ ชัยภูมิ สุรินทร์ และ นครราชสีมา	4	728	ประชาชนจากทุกอำเภอ ผู้นำ ชุมชน นักศึกษา ข้าราชการ และ นักการเมือง	8	8

กลุ่มจังหวัด	จำนวน เวที	จำนวน ผู้เข้าร่วม	องค์ประกอบผู้เข้าร่วม	จำนวน ประเด็น สาธารณะ	จำนวน แนวทางการ ดำเนินการ
กลุ่มจังหวัดที่ 15 ยโสธร ศรีสะเกษ อำนาจเจริญ และอุบลราชธานี	2	407	ประชาชนจากทุกอำเภอ ผู้นำ ชุมชน นักศึกษา พ่อค้า ข้าราชการ และนักการเมือง	8	10
กลุ่มจังหวัดที่ 16 ชุมพร สุราษฎร์ธานี และ ระนอง	3	700	ประชาชนทั่วไป ผู้นำชุมชน นักศึกษา ข้าราชการ และ นักการเมือง	5	6
กลุ่มจังหวัดที่ 17 นครศรีธรรมราช ตรัง และพัทลุง	2	150	ประชาชนทั่วไป ผู้นำชุมชน นักศึกษา ข้าราชการ และ นักการเมือง	4	4
กลุ่มจังหวัดที่ 18 ภูเก็ต พังงา และกระบี่	3	50	ประชาชนทั่วไป ผู้นำชุมชน นักศึกษา ข้าราชการ และ นักการเมือง	3	6
กลุ่มจังหวัดที่ 19 ปัตตานี ยะลาและนราธิวาส	1	50	ประชาชนทั่วไป ผู้นำชุมชน นักศึกษา ข้าราชการ และ นักการเมือง	3	5
กลุ่มจังหวัดที่ 20 สงขลา และสตูล	2	260	ประชาชนทั่วไป ผู้นำชุมชน นักศึกษา ข้าราชการ และ นักการเมือง	5	6
รวม	49	11,263		102	127

4.2 สรุปเนื้อหาเวทีนโยบายสาธารณะในระดับพื้นที่

จาก 102 ประเด็นสาธารณะในเวทีระดับพื้นที่สามารถสรุปเป็นประเด็นใหญ่ๆ ที่บ่งบอกถึงสถานการณ์ ปัญหา และแนวทางการแก้ไข ได้ 9 ประเด็น ดังนี้

4.2.1 ประเด็นเกี่ยวกับนโยบายประชานิยม

เนื้อหาที่ถูกหยิบยกขึ้นมาพูดคุยในประเด็นนี้ มี 2 เรื่องหลักๆ คือ เรื่องเจตนารมณ์ที่ดี กับสถานการณ์ที่ปรากฏ กล่าวคือ ผู้เข้าร่วมต่างมองเห็นความปรารถนาดีของรัฐบาลที่หวังจะให้โครงการประชานิยมต่างๆ เป็นเครื่องมือในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนฐานราก และสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตให้กับประชาชนอย่างครอบคลุมมากที่สุด ทั้งโครงการกองทุนหมู่บ้าน

โครงการหนึ่งผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบล โครงการ 30 บาทรักษาทุกโรค หรือการสนับสนุนเอาเงินอนาคตมาใช้ทำปัจจุบันให้ดีขึ้น

แต่การขาดกระบวนการติดตามผล การพัฒนาคุณภาพของการดำเนินงานโครงการต่างๆ ที่ยังไม่มีประสิทธิภาพมากพอของรัฐบาล เป็นข้อวิเคราะห์จากเวทีต่างๆ ที่ทำให้เจตนาที่ตั้งกล่าวส่งผลให้ภาพที่ปรากฏออกมาคือความสำเร็จในเชิงปริมาณ และความครอบคลุมเท่านั้น ส่วนการสร้างการเปลี่ยนแปลงที่จะเป็นคุณภาพใหม่ของประชาชนกลับมีเพียงส่วนน้อยมากที่ประสบความสำเร็จ

กองทุนหมู่บ้าน ที่มุ่งให้เป็นฐานชีวิต แต่ก็มีระเบียบที่ไม่สอดคล้องกับวิถีการผลิตของชุมชน เน้นการปล่อยกู้ระยะสั้น ไม่มีการติดตามการใช้เงินกว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่ ทำให้ชาวบ้านมีหนี้สินเพิ่มมากกว่ามีรายได้เพิ่มจากการนำเงินไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ และกองทุนก็มีหนี้เสียมากกว่าจะเป็นกองทุนที่เข้มแข็งเป็นหลักของชุมชนได้

โครงการ 30 บาทรักษาทุกโรค ก็มีปัญหาคความแตกต่างของบริการที่ประชาชนได้รับเมื่อใช้บัตรทองของโครงการ เมื่อเทียบกับสวัสดิการรัฐประเภทอื่นๆ ที่จัดให้ ไม่ว่าจะเป็นสวัสดิการข้าราชการ ประกันสังคม ทำให้แทนที่ประชาชนจะมีหลักประกันด้านสุขภาพมากขึ้น กลับมีความเสี่ยงทางสุขภาพเมื่อใช้บัตรทองมากขึ้นมากกว่า

โครงการหนึ่งผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบล ที่มุ่งเน้นเพียงการสร้างผลผลิตของชุมชนออกมา แต่ไม่สนับสนุนเรื่องการพัฒนาคุณภาพสินค้า การผลิต การบริหารจัดการ หรือกระทั่งการตลาด ทำให้การผลิตสินค้าขาดคุณภาพ ขาดเอกลักษณ์ แทนที่จะเพิ่มรายได้ กลับเพิ่มหนี้สินมากกว่า เพราะทำแล้วขายไม่ได้ โดยเฉพาะในกลุ่มผู้ผลิตสินค้าตำบลรายย่อย ที่ต้องเลิกผลิตไปไม่น้อย

ข้อเสนอแนวทางการดำเนินการต่อโครงการประชานิยมของรัฐจากเวทีกลุ่มจังหวัด ได้แก่ การสนับสนุนเครื่องมือ และบุคลากรให้พร้อมและเพียงพอต่อการทำงานของสถานพยาบาลต่าง การสนับสนุนด้านการตลาดให้กับสินค้าหนึ่งผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบล การแก้ไขระเบียบกองทุนหมู่บ้านให้สอดคล้องกับวิถีการผลิต การกำหนดนโยบาย หรือมาตรการเพื่อกำกับ และประเมินผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน เพื่อป้องกันการใช้เงินกองทุนผิดวัตถุประสงค์ การกำหนดมาตรฐานการให้บริการแก่ผู้มาใช้บริการสถานพยาบาลด้วยบัตรทอง 30 บาท

4.2.2 ประเด็นการพัฒนาเขตการค้าเสรีกับต่างประเทศ (FTA)

ซึ่งเน้นไปที่การเปิดเขตเสรีทางการค้าสินค้าเกษตร มากกว่าสินค้าประเภทอื่น ซึ่งผลกระทบโดยตรงต่อเกษตรกรในปัจจุบันที่สะท้อนจากเวทีต่างๆ ก็คือ ในภาพใหญ่เกิดผลลบกับภาคเกษตรมากกว่าผลดี โดยเฉพาะในเรื่องราคาผลผลิต ที่ชัดเจนคือสินค้าเกษตรจากประเทศจีนเข้ามาตีตลาดสินค้าเกษตรไทย เนื่องจากมีราคาที่ต่ำกว่ามาก ขณะที่มาตรการประกันราคาผลผลิตของรัฐบาลไม่สามารถใช้ได้ เพราะไม่สามารถควบคุมราคาผลผลิตจากต่างประเทศได้

สาเหตุสำคัญที่เป็นการวิเคราะห์จากเวทีก็คือ การดำเนินการดังกล่าวขาดการมีส่วนร่วมของภาคเกษตรในการกำหนดแนวทางการเปิดเสรีทางการค้าสินค้าเกษตร ทั้งในเชิงระยะเวลา ประเภทสินค้า และเงื่อนไขอื่นๆ นอกจากนี้ ยังไม่มีการแจ้ง หรือเตรียมการสนับสนุนให้เกษตรกรไทยมีความพร้อมในการแข่งขันกับต่างประเทศอย่างจริงจัง

อย่างไรก็ดี ข้อสังเกตหนึ่งจากเวทีก็คือ ผลกระทบที่เกิดขึ้นนี้ อาจเกิดขึ้นกับกลุ่มเกษตรกรรายย่อย ที่ผลิตและจำหน่ายสินค้าในประเทศ มากกว่าผู้ผลิตรายใหญ่ที่ส่งขายต่างประเทศ ซึ่งอาจจะได้รับประโยชน์จากเงื่อนไขต่างๆ ที่ตกลงกันมากกว่าเกษตรกรรายย่อย ซึ่งอาจเป็นเหตุให้ปัญหาผลกระทบนี้ไม่ได้รับความสนใจจาก 2 สภาเข้ามาช่วยดำเนินการแก้ไข

ข้อเสนอแนวทางการดำเนินการต่อการพัฒนาเขตการค้าเสรีกับต่างประเทศจากเวทีกลุ่มจังหวัด ได้แก่ การกำหนดมาตรการประกันราคาสินค้าเกษตรที่เป็นธรรมต่อเกษตรกร การหาช่องทางจำหน่ายผลผลิต การทบทวนข้อตกลงการเปิดเสรีการค้าเสรีกับประเทศต่างๆ โดยเร็ว การยับยั้งการตกลงเปิดเขตเสรีสินค้าสินค้าเกษตรกับประเทศต่างๆ ที่กำลังจะทำข้อตกลงด้วย และการทำประชาพิจารณ์เรื่องข้อตกลงการเปิดเขตเสรีทางการค้าสินค้าเกษตรกับกลุ่มเกษตรกร การเตรียมความพร้อมภาคเกษตรโดยการให้ข้อมูลและสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพและเทคโนโลยีการผลิต การเพิ่มศักยภาพในการบริหารจัดการ และการสร้างตลาดสินค้า

4.2.3 ประเด็นเกี่ยวกับการลดรอบสิทธิภาคประชาชน

ในภาพรวมประเด็นที่ถูกหยิบยกมาพูดคุยในประเด็นนี้ได้แก่ หลักการและแนวคิดเรื่องความเป็นธรรมในเชิงโครงสร้าง การส่งเสริมสิทธิมนุษยชน สิทธิและหน้าที่ของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ เสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ การกระจายอำนาจให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมบริหารจัดการตนเองที่ยังไม่เป็นจริง ขณะที่การกระจายอำนาจผ่านตัวแทนกลับเป็นการ

สร้างกลุ่มอำนาจใหม่ขึ้นในท้องถิ่นมากกว่า ปัญหาชนเผ่า ชชาติพันธุ์ และวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ถูกทำลาย ไม่ถูกยอมรับ นโยบายวิทยุชุมชน และการจัดสรรคลื่นความถี่วิทยุชุมชน ที่ไม่มีความชัดเจนทั้งในแง่การสนับสนุน ส่งเสริม

ในเชิงสถานการณ์เอง จากการหารือในกลุ่มจังหวัดต่างๆ ยังพบเห็นการใช้กฎหมายของภาครัฐที่ไม่เป็นธรรมต่อประชาชนในหลายเรื่อง ทั้งเรื่องการเวนคืนที่ดิน การกีดกันชนกลุ่มน้อยในการใช้ที่ดินเพื่อทำกิน การประกาศเขตป่าสงวนทับที่ดินทำกินและใช้อำนาจเข้าไปไล่รื้อการวิตรอนสิทธิชุมชนในการดูแลทรัพยากรธรรมชาติ การใช้อำนาจรัฐในการปิดสถานีวิทยุชุมชนอย่างไม่เป็นธรรม ขาดการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการพัฒนาท้องถิ่นตามแนวทางการกระจายอำนาจในรัฐธรรมนูญ มีการดำเนินการโครงการของภาครัฐและเอกชนที่มีผลกระทบต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อม แต่ไม่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจดำเนินการ

ข้อเสนอแนวทางการดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวนี้จากเวทีกลุ่มจังหวัด ได้แก่ การสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพิจารณาตัดสินใจดำเนินงานโครงการ ที่มีผลกระทบต่อประชาชน การเร่งให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ได้รับผลกระทบจากการดำเนินงานของรัฐ เช่น กรณีเขื่อนแก่งเสือเต้น เร่งขึ้นทะเบียนชนกลุ่มน้อยให้มีสัญชาติไทย การแก้ไข/ยกเลิกระเบียบปฏิบัติต่างๆ รวมทั้งกฎหมายที่ไม่ทันสมัย ไม่สอดคล้องต่อสถานการณ์ปัจจุบัน การสนับสนุนการเข้าถึงข้อมูล ข่าวสารของทางราชการอย่างจริงจัง โดยลดขั้นตอนการเข้าถึง สนับสนุนการมีสื่อเพื่อประชาชนจริงๆ เช่น วิทยุชุมชน เพื่อชุมชน การยอมรับการมีอยู่และความหลากหลายของวัฒนธรรมในกฎหมาย การส่งเสริมให้ประชาชนเข้าใจถึงสิทธิประชาชนตามรัฐธรรมนูญ การมีมาตรการและแนวทางการตรวจสอบประเมินผลการทำงานของหน่วยงานภาครัฐโดยประชาชนมีส่วนร่วม เพื่อป้องกันและติดตามการดำเนินงานที่วิตรอนสิทธิประชาชน

4.2.4 ประเด็นเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชัน

สถานการณ์การคอร์รัปชัน ที่เป็นเสียงสะท้อนจากเวทีก็คือ มีการทุจริตคอร์รัปชันในทุกระดับ ทุกวงการ ทั้งในหน่วยราชการ ในภาคการเมือง ตั้งแต่ระดับท้องถิ่น ถึงระดับชาติ ผ่านโครงการของรัฐ การรับ/เรียกสินบนเพื่อเอื้อประโยชน์ ทั้งการก่อสร้าง การใช้พื้นที่ป่า การให้สัมปทาน โดยไม่มีการดำเนินการอย่างจริงจังมากไปกว่าการประกาศเป็นวาระของชาติของรัฐบาล เพราะไม่ปรากฏกระบวนการตรวจสอบและการเอาผิดผู้ทุจริตที่ประสบความสำเร็จ ที่จะทำให้ผู้ทุจริตหรือคิดจะทำ เกิดความตระหนักและความกลัวต่อการกระทำผิด พบเห็นแต่การ

ปกป้องพวกพ้อง หรือใช้ประเด็นการทุจริตเป็นเครื่องมือในการหาผลประโยชน์ซ้ำเข้าไปอีกมากกว่า

นอกจากนี้ ในเวทียังได้พูดถึงสถานการณ์ความตื่นตัวของ กลุ่ม องค์กรภาคประชาชน ประชาสังคม ที่ตระหนักถึงปัญหา และความสำคัญในเรื่องนี้ที่มีมากขึ้นเรื่อยๆ ในทุกระดับ ทั้งระดับท้องถิ่นและระดับชาติ แต่การสนับสนุนให้ประชาชนมีบทบาท มีส่วนร่วมในเรื่องนี้ ในปฏิบัติกลับไม่มีปรากฏ ทั้งการสนับสนุนในด้านข้อมูล การเข้าถึงข้อมูลโครงการต่างๆของรัฐงบประมาณ หรือการให้สถานะและบทบาท รวมถึงมาตรการการคุ้มครองผู้ให้ข้อมูลการทุจริต หรือการคุ้มครองกลุ่มองค์กรประชาชน ประชาสังคม ที่เกาะติดในเรื่องดังกล่าวนี้

ข้อเสนอแนวทางการดำเนินการต่อการทุจริตคอร์รัปชันจากเวทีกลุ่มจังหวัด ได้แก่ การใช้มาตรการทางกฎหมายและทางสังคมเพื่อดำเนินการกับผู้ทุจริต โดยให้มีการลงโทษผู้กระทำผิดอย่างจริงจัง และการสนับสนุนบทบาทและงบประมาณ ตลอดจนช่องทางการสื่อสารของภาคประชาชน ในการตรวจสอบการทุจริตคอร์รัปชัน การให้การยกย่องและความคุ้มครองความปลอดภัยแก่ผู้ให้ข้อมูลการทุจริตคอร์รัปชัน การเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์เพื่อกระตุ้นความตระหนัก ความตื่นตัว และความเข้าใจของทุกภาคส่วนในการมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาทุจริตคอร์รัปชันในแง่สิทธิที่มีและบทบาทที่พึงเป็น การเปิดเผยผลการตรวจสอบการทุจริตต่อสาธารณะ การเปิดเผยข้อมูลการดำเนินงานโครงการต่างๆของหน่วยงานภาครัฐทุกระดับ การปรับปรุงระเบียบของหน่วยงานรัฐและท้องถิ่นที่เป็นช่องทางให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน การให้ประชาชนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการพิจารณาอนุมัติโครงการที่จะดำเนินการในท้องถิ่นของตน โดยกระบวนการประชาพิจารณ์ การผลักดันให้เกิดกฎหมายเพื่อรับรองการทำหน้าที่/บทบาทการติดตาม ตรวจสอบการทุจริตคอร์รัปชันในทุกระดับ ตลอดจนการคุ้มครองผู้ให้ข้อมูลการทุจริต และการสนับสนุนให้มีกลไกภาคประชาชนทำหน้าที่ติดตาม ตรวจสอบการทุจริตคอร์รัปชัน

4.2.5 ประเด็นเกี่ยวกับปัญหา 3 จังหวัดชายแดนใต้

ในกรณีปัญหา 3 จังหวัดชายแดนใต้ ในภาพรวมการพูดคุยหารือในเวทีกลุ่มจังหวัด สรุปได้ว่า สถานการณ์ยังมีความรุนแรงอยู่มาก เนื่องจากการแก้ไขปัญหาของรัฐที่ยังไม่ตรงจุด และขาดระบบการจัดการที่มีประสิทธิภาพและขาดเอกภาพ และภาครัฐยังไม่สามารถสร้างความไว้วางใจให้กับประชาชนในพื้นที่ได้ และเห็นว่าแนวทางการแก้ไขที่สำคัญคือการใช้การใช้สันติวิธี สร้างความไว้วางใจแก่ประชาชนในพื้นที่

ในเชิงสถานการณ์พบว่า ทิศทางนโยบายการแก้ไขปัญหาของรัฐบาลกับการปฏิบัติการจริงในพื้นที่ยังมีความแตกต่างกันอยู่มาก และความรุนแรงมีเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ส่งผลต่อความมั่นคงในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในพื้นที่ลดลงเรื่อยๆ แต่ประชาชนนอกพื้นที่รับรู้สถานการณ์ ความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในพื้นที่น้อยมาก มีความพยายามเข้าแทรกแซงของกลุ่มฝ่ายต่างๆ ในพื้นที่เพื่อสร้างสถานการณ์ความรุนแรงซ้ำเพื่อประโยชน์ของตนเอง เช่น กลุ่มผู้มีอิทธิพลต่างๆ กับการขนส่งสินค้าหนีภาษี องค์การต่างประเทศ ที่ต้องการสร้างกระแสให้เกลียดมุสลิม รวมถึงการเข้ามาก่อการร้ายขององค์กรต่างประเทศ กลุ่มก่อการร้ายเดิมในอดีต โดยที่หน่วยงานภาครัฐ ยังไม่มีการแยกแยะเพื่อดำเนินงานด้วยมาตรการที่แตกต่างกัน ความร่วมมือในพื้นที่ต่อการดำเนินงานภาครัฐยังมีน้อย เนื่องจากกังวลเรื่องความปลอดภัยและความไม่ไว้วางใจต่อเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เป็นผลจากการปฏิบัติมาในอดีต ที่มีการเลือกปฏิบัติต่อประชาชนในพื้นที่อย่างไม่เป็นธรรม

ในส่วนข้อเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาและสถานการณ์ต่างๆ ในประเด็นนี้ จากเวทีต่างๆ มีการเสนอไว้หลายแนวทางด้วยกัน ได้แก่ การใช้สันติวิธีในการดำเนินการอย่างจริงจัง และการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา และการพัฒนารูปแบบการบริหารและปกครองท้องถิ่นบนพื้นฐานความหลากหลายทางวัฒนธรรม การเร่งสร้างเอกภาพในการดำเนินการของหน่วยงานต่างๆ ที่รับผิดชอบ รวมถึงเอกภาพในการปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาลที่ยึดแนวทางสันติวิธี การเร่งสร้างความเข้าใจถึงสถานการณ์จริง และสาเหตุปัญหาที่เกิดขึ้นกับสังคมโดยรวม เพื่อร่วมกันดำเนินการแก้ไข การเร่งสร้างความสัมพันธ์และความมั่นใจ ความไว้วางใจกับประชาชน ทั้งในเรื่องการดำเนินการแก้ไขปัญหา และความมั่นคงในชีวิตและทรัพย์สิน การเร่งปราบปรามผู้มีอิทธิพลที่สร้างสถานการณ์ความรุนแรง การดำเนินการต่อเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติต่อประชาชนอย่างไม่เป็นธรรมอย่างจริงจัง

4.2.6 ประเด็นเกี่ยวกับการปิดกั้นบทบาทของประชาชน

เรื่องหลักที่ถูกพูดนำเสนอและให้ความเห็นในภาพรวมต่อประเด็นนี้คือ การพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในทางการเมือง หรือที่เรียกรวมๆ ว่าการส่งเสริมการเมืองภาคพลเมือง ให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ และประเมินผลการทำงานของทั้งรัฐท้องถิ่น และรัฐส่วนกลางได้แก่การทำงานของรัฐบาล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา รวมทั้งการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยและระบบการเลือกตั้งทุกระดับ รวมทั้งแนวทางการป้องกันการซื้อเสียงของพรรคการเมือง นอกจากนี้ซึ่งในเวทีเห็นว่าการสนับสนุนให้ประชาชนมีบทบาทใน

ประเด็นนี้ไม่มีความชัดเจนในทางปฏิบัติแต่อย่างใด และเห็นเป็นประเด็นสำคัญที่ควรผลักดันให้เป็นจริงในทางปฏิบัติโดยเร็ว

ซึ่งในเชิงสถานการณ์นั้น พบว่า ประชาชนยังขาดความรู้ ความเข้าใจถึงสิทธิและความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการติดตาม ตรวจสอบการทำงานของภาคราชการและการเมืองอยู่มาก ส่งผลให้ถูกเอาเปรียบ เสียโอกาสที่จะได้รับสิทธิอันควร และเป็นช่องทางให้เกิดการทุจริตในทุกระดับ การใช้อำนาจของภาครัฐ หลายนโยบายเป็นไปเพื่อตอบสนองประโยชน์ของภาคการเมืองและพรรคพวก โดยขาดการคำนึงถึงอำนาจและการตรวจสอบของกลไกที่มีอยู่ และการสนับสนุนให้ภาคประชาชนสามารถติดตาม ตรวจสอบการทำงาน ในเชิงปฏิบัติยังไม่เป็นจริง แม้รัฐธรรมนูญปัจจุบัน และรัฐบาลจะบอกว่าเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมแล้ว แต่ในทางปฏิบัติยังไม่ได้รับการสนับสนุนจากกลไกต่างๆ จะเห็นได้จาก การเข้าชื่อถอดถอน การประชาพิจารณา การศึกษาผลกระทบจากโครงการต่างๆ ไม่ได้รับความสนใจและนำไปใช้ ยึดเอาประโยชน์ตนและพวกพ้องมากกว่า ประชาชนยังไม่มีโอกาสกำหนดนโยบาย ทิศทางในการพัฒนา รวมถึงการบริหารจัดการการพัฒนา ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ มีการปิดกั้นข้อมูลข่าวสารการดำเนินการต่างๆ ของภาครัฐ หรือทำให้มีกระบวนการที่ซับซ้อน ทำให้เข้าถึงข้อมูลเพื่อการตรวจสอบยาก การกระจายอำนาจที่เป็นบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญยังไม่ได้รับการแปลงไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารการพัฒนาท้องถิ่น

ในส่วนแนวทางการดำเนินการเพื่อแก้ไขสถานการณ์นั้น จากเวทีต่างๆ มีการเสนอไว้หลายแนวทางด้วยกัน ได้แก่ การจัดกระบวนการประชาพิจารณ์ผลการทำหน้าที่ของนักการเมืองทั้ง 2 สภา การสนับสนุนบทบาทสื่อและภาคประชาชนในการติดตาม ตรวจสอบการทำงานของภาครัฐ ทั้งในเชิงบทบาท อำนาจหน้าที่และงบประมาณ การตอบสนองต่อผลการตรวจสอบของภาคประชาชนและสื่อมวลชนอย่างจริงจัง และตรงไปตรงมา การประชาสัมพันธ์รณรงค์ให้ความรู้ เพื่อสร้างความเข้าใจและความตระหนักต่อความสำคัญและบทบาทของประชาชนที่ต้องมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทำงานของภาคราชการและภาคการเมือง รวมถึงการบริหารการพัฒนาท้องถิ่น การสนับสนุนให้มีสื่อภาคประชาชน เช่น วิทยุชุมชน เพื่อตรวจสอบการทำงานของภาคราชการและการเมืองและรายงานผลต่อสาธารณะเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง การสนับสนุนการตั้งกลไกภาคประชาชน เพื่อตรวจสอบการทำงานของภาคราชการและการเมืองในทุกระดับ ในเชิงเครือข่าย

4.2.7 ประเด็นด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ภาพรวมในเชิงประเด็นที่มีการหารือกันถึงสถานการณ์และแนวทางการดำเนินการในเรื่องนี้จากเวทีกลุ่มจังหวัดต่างๆ นั้น มีทั้งเรื่องที่เป็นสถานการณ์ระดับชาติและในระดับพื้นที่ แต่สามารถสรุปเป็นประเด็นภาพรวม ได้ 4 ประเด็นใหญ่ๆ ได้แก่ (1) ประเด็นความชัดเจนของนโยบายและทิศทางการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (2) การจัดการปัญหาการทับซ้อนระหว่างที่ดินทำกินและอยู่อาศัยของประชาชน กับพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ (3) ความชัดเจนของการสนับสนุน พ.ร.บ. ป่าชุมชน ของรัฐบาล และ (4) การสนับสนุนให้ชุมชน/กลุ่มองค์กรประชาชน มีบทบาทในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ในเชิงสถานการณ์การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและปัญหาต่างๆ นั้น พบว่า นโยบาย ทิศทาง และการปฏิบัติการ ในเรื่องการจัดการทรัพยากรดิน น้ำ ป่า ยังขาดความชัดเจนอยู่มาก รวมถึงการให้การสนับสนุน พ.ร.บ. ป่าชุมชน เพื่อคืนอำนาจการดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ชุมชน จึงต้องการความชัดเจนในเรื่องนี้ ขณะเดียวกันยังพบเห็นการบุกรุกเข้าใช้ทรัพยากรธรรมชาติโดยนายทุน ทั้งพื้นที่ป่า ในแม่น้ำ เช่นแม่น้ำปิง ในพื้นที่ชายฝั่งทะเลในภาคใต้ การก่อกมลพิษของโรงงานอุตสาหกรรมต่างๆ รวมถึงผลกระทบจากการใช้สารเคมีในการเกษตรกรรมต่อแม่น้ำ การทับซ้อนระหว่างที่ดินทำกิน/อยู่อาศัย กับพื้นที่ป่าสงวน เป็นต้น ในขณะที่การบังคับใช้กฎหมายของภาครัฐในเรื่องทรัพยากรยังไม่เป็นธรรม และมีความแตกต่างของการดำเนินการระหว่างนายทุนกับประชาชนโดยเฉพาะกับชนกลุ่มน้อยอยู่มาก หลายโครงการของรัฐที่ดำเนินการโดยมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและความเป็นอยู่ของประชาชนก็ขาดการทำประชาพิจารณ์เพื่อรับฟังความเห็น เช่น โครงการก่อสร้างทางยกระดับเลียบชายฝั่งทะเล (Land Bridge) เป็นต้น รวมถึงการเปิดเผยข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และผลกระทบของการดำเนินงานต่างๆ ของทั้งภาครัฐและเอกชน ยังมีน้อยมาก และเข้าถึงได้ยาก มีความล่าช้าในการดำเนินการจ่ายค่าชดเชยแก่ผู้ได้รับผลกระทบจากการก่อสร้างเขื่อนแก่งเสือเต้น ความเสียหายของทรัพยากรชายฝั่งทะเลอันเนื่องมาจากการกัดเซาะดินชั้นยักษ์สินามียังมีอยู่มากและขาดการบูรณาการความร่วมมือในการแก้ไข

ขณะเดียวกัน การสนับสนุนให้กลุ่มประชาชน ชุมชน มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการดูแล อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติมีอยู่น้อยมาก ในหลายพื้นที่ที่มีการกีดกันการมีส่วนร่วมของประชาชนหรือชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของตน รูปแบบที่ชัดเจนคือการสนับสนุน พ.ร.บ. ป่าชุมชนของภาคประชาชน ที่ยังไม่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล

ในส่วนข้อเสนอแนวทางการแก้ไขนั้น ในเวทีกลุ่มจังหวัดได้มีการเสนอแนวทางการดำเนินการเพื่อแก้ไขมาหลายแนวทาง ได้แก่ การเร่งสำรวจและประกาศแนวเขตป่าสงวนที่ชัดเจน และยกเลิกเขตป่าสงวนที่เสื่อมโทรม เพื่อจัดสรร ให้ประชาชนเข้าทำกินและอยู่อาศัย และการเร่งออกเอกสารสิทธิที่ดินทำกินให้ประชาชนดำเนินการต่อผู้มีอิทธิพลที่บุกรุกพื้นที่ป่าแม่น้ำ และชายฝั่งทะเลอย่างจริงจัง ดำเนินการลงโทษต่อโรงงานอุตสาหกรรมที่สร้างมลพิษต่อชุมชน และทำลายสิ่งแวดล้อมโดยใช้มาตรการเด็ดขาดและขั้นสูงสุด แก้ไขปัญหาชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากการสร้างเขื่อนแก่งเสือเต้น จัดทำกระบวนการประชาพิจารณ์เพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในโครงการของรัฐและเอกชนที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติและประชาชน เช่นกรณีโครงการก่อสร้างทางยกระดับเลียบชายฝั่งทะเลสนับสนุนบทบาทกลุ่มประชาชน ชุมชน ในการดูแล อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สร้างความตระหนักถึงผลกระทบต่อการใช้สารเคมีต่อทรัพยากร การจัดเขตพื้นที่เพื่อการอุตสาหกรรม การรณรงค์การปลูกป่าทดแทน การมีกลไกความร่วมมือระหว่างภาครัฐกับประชาชนในการจัดการความขัดแย้งเรื่องการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ เป็นรายพื้นที่หรือรายประเด็น สนับสนุน พ.ร.บ. ป่าชุมชน สนับสนุนการเปลี่ยนแปลงการทำการเกษตรแบบใช้สารเคมีไปสู่การทำการเกษตรอินทรีย์หรือเกษตรชีวภาพ จัดทำฐานข้อมูลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งดิน น้ำ ป่า ชายฝั่งทะเล และจัดลำดับพื้นที่เสี่ยงต่อการเสียหายอย่างเป็นระบบ และมีการติดตามการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง การสนับสนุนให้มีกลไกภาคประชาชนเป็นกลไกเฝ้าระวังการถูกทำลายของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นการถาวรในครอบครัว

4.2.8 การพัฒนาภาคเกษตรไทย

ในภาพรวมของการหารือในเวทีกลุ่มจังหวัดต่างๆ เห็นว่า สถานการณ์ปัญหาของภาคเกษตรกรรมไทยนั้น เป็นปัญหาที่มีมาอย่างยาวนาน และก่อให้เกิดความขัดแย้งกับทั้งหน่วยงานรัฐในระดับพื้นที่และระดับชาติอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นปัญหานี้สิน ราคาผลผลิต แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร หรือการจัดสรรที่ดินทำกิน แต่ก็ยังไม่ได้รับการแก้ไขทั้งในเชิงนโยบาย และมาตรการ และการปฏิบัติการ ที่เป็นระบบ ครบวงจร และอย่างต่อเนื่อง ทำให้สถานการณ์ปัญหามีเดิมๆ ยังคงดำรงอยู่อย่างต่อเนื่อง และมีปัญหาใหม่ที่กำลังเข้ามาคือ ปัญหาผลกระทบจากการเปิดเขตเสรีทางการค้าสินค้าเกษตร โดยเฉพาะในปัจจุบันที่กำกับประเทศจีน ที่มีราคาถูกกว่าประเทศไทย ทำให้เกษตรกรไทยขายสินค้าไม่ได้ราคา

ขณะที่การสนับสนุนภาคการเกษตรของรัฐบาลในปัจจุบัน ยังมุ่งไปสู่การ เกษตรเพื่อการค้า มากกว่าการสนับสนุนให้ปรับเปลี่ยนเป็นการทำการเกษตรเพื่อการพึ่งตนเอง และพึ่งพากันตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

ในเชิงสถานการณ์เอง ปัจจุบันเกษตรกรมีหนี้สินที่เพิ่มมากขึ้น ทั้งกับสถาบันการเงินในระบบ ไม่สามารถชำระหนี้สินตามเงื่อนไขของสถาบันการเงินได้และมีหนี้สินนอกระบบด้วย ไม่สามารถกำหนดราคาผลผลิตได้เอง และไม่มีตลาดของตนเอง ต้องขึ้นอยู่กับพ่อค้าคนกลาง ทำให้ราคาผลผลิตที่เกษตรกรได้รับไม่เป็นธรรม และไม่คุ้มครองการลงทุน เนื่องจากมีต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้นตามภาวะเศรษฐกิจ ขาดความรู้เพื่อเพิ่มผลผลิต ลดต้นทุนการผลิตและการสนับสนุนให้รวมกลุ่มเพื่อเรียนรู้เทคนิคดังกล่าว และการสร้างอำนาจต่อรองร่วมกัน ขาดแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร อันเนื่องมาจากภัยแล้ง และการขาดแหล่งน้ำสำรอง มีปัญหาที่ดินทำกินทับซ้อนกับเขตป่าสงวนในหลายพื้นที่ และการจัดสรรที่ดินทำกินของ สปก. มีความล่าช้า ทั้งการสำรวจ และการออกเอกสารสิทธิ์ ขาดการสนับสนุนเกษตรชีวภาพ/เกษตรยั่งยืน/เกษตรผสมผสาน ฯ เพื่อการพึ่งตนเองและพึ่งพากันตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงอย่างจริงจังทั้งในเชิงนโยบาย มาตรการ และการปฏิบัติ ทำให้เกษตรกรส่วนใหญ่ยังใช้สารเคมี ที่ทั้งทำให้ต้นทุนการผลิตสูง เป็นผลเสียต่อสุขภาพเกษตรกร และเป็นพิษต่อสิ่งแวดล้อม และไม่มีการคุ้มครองลิขสิทธิ์พันธุ์พืช เกษตร

ในส่วนแนวทางการดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆ เหล่านี้ นั้น ข้อเสนอจากเวทีกลุ่มจังหวัดต่างๆ ที่อาจจะแบ่งเป็น 3 ลักษณะใหญ่ๆ คือ

การเร่งสำรวจและจัดสรรที่ดินทำกิน การตั้งกองทุนประกันราคาสินค้า การเร่งหาตลาดระบายสินค้า การตั้งกองทุนสนับสนุนการผลิตปุ๋ยชีวภาพ ในรูปเงินกู้ระยะยาว ดอกเบี้ยต่ำ การยกเลิกหนี้เกษตรกรที่เกิดจากโครงการการสนับสนุนของภาครัฐไปเป็นหนี้ของกองทุนฟื้นฟู การสนับสนุนการรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อการเรียนรู้ร่วมกันในหมู่เกษตรกรในรูปแบบต่างๆ เช่นการตั้งโรงเรียนชาวนา ยกเลิกหรือยับยั้งการเปิดเขตเสรีทางการค้าสินค้าเกษตรกับประเทศต่างๆ สนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาเทคโนโลยีและการใช้สารชีวภาพ เพื่อลดต้นทุนการผลิต การพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรสร้างระบบชลประทานให้เพียงพอกับการเกษตร โดยผันน้ำจากแม่น้ำมาใช้ เช่น แม่น้ำยม การพัฒนาเกษตรกรให้เป็นนักวิจัย นักวิชาการเกษตรของชุมชน เพื่อพัฒนาเทคโนโลยีการผลิต การพัฒนาตลาดสินค้าภายในท้องถิ่น การจัดทำฐานข้อมูลผลกระทบของการทำการเกษตรสารเคมีต่อเกษตรกรและนำเสนอต่อสาธารณะ การมีนโยบายและมาตรการ สนับสนุนการแก้ไขปัญหาเกษตรกรอย่างครบวงจร ตั้งแต่เรื่องการผลิต การจัดหา

แหล่งทุนดอกเบี้ยต่ำ การจัดหาแหล่งน้ำ การตลาด และการกำหนดราคา กำหนดระยะเวลาดำเนินการที่ชัดเจน ส่งเสริมให้พึ่งพาตัวเอง ลดการก่อกวนนี้สิน รวมทั้งพัฒนาเทคโนโลยีการเกษตรควบคู่กันไป และสร้างกลไกดูแลจัดการที่ถาวร เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการแก้ไขปัญหา

4.2.9 ประเด็นอื่นๆ

ในส่วนประเด็นอื่นๆ นั้น ส่วนใหญ่เป็นประเด็นปัญหาสังคม ทั้งที่ต้องการสร้างความเข้าใจให้ชัดเจนเรื่องทิศทาง และความต้องการการสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาในพื้นที่ ที่บางประเด็นก็เกี่ยวข้องกับประเด็นข้างต้น ได้แก่ ปัญหายาเสพติด อาชญากรรม ผู้มีอิทธิพล รวมถึงการพนันในรูปแบบต่างๆ ที่มีอยู่มากมาย ปัญหาเยาวชนมีค่านิยมที่ไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมอันดีงาม ทั้งเรื่องเพศสัมพันธ์และยาเสพติด ปัญหาการส่งแรงงานไปต่างประเทศ การจัดตั้งมหาวิทยาลัยนครพนม การพัฒนาแม่น้ำโขง การก่อสร้างโรงงานไฟฟ้าพลังนิวเคลียร์ที่นครนายก การจัดตั้งชมรมครอบครัวสีขาว การจัดสรรงบประมาณให้เด็กก่อนวัยเรียน การปลูกฝังจิตสำนึกคุณธรรมแก่เยาวชน การพัฒนาการศึกษาด้านวัฒนธรรม การสนับสนุนให้พุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ การตั้งกองทุนอนุรักษ์ควายไทย นโยบายการส่งเสริม และอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น ปัญหาอนามัยสิ่งแวดล้อมของชุมชนในเขตเมือง ปัญหาการปล่อยมลพิษของโรงงานอุตสาหกรรม การถ่ายโอนสถานศึกษาสู่องค์กรปกครองท้องถิ่น เป็นต้น

ในเชิงความต้องการให้ดำเนินการนั้น มีข้อเสนอจากเวทีหลายประเด็นได้แก่ การส่งเสริมและเผยแพร่วัฒนธรรมไทยสู่สากลเพื่อนำรายได้เข้าจังหวัด การพัฒนาระบบการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพสังคม และสร้างคุณภาพการให้การศึกษาให้เท่าเทียมกัน การสนับสนุนให้มีสื่อวิทยุชุมชนเพื่อการศึกษาโดยเฉพาะ การตรวจสอบการปล่อยมลพิษของโรงงานอุตสาหกรรม การกำหนดมาตรฐานสุขอนามัยและบริการสุขภาพของชุมชนเขตเมือง การให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ปัญหายาเสพติดควบคู่กับมาตรการปราบปรามโดยเน้นที่แหล่งผลิตมากกว่าผู้เสพ/ผู้ค้ารายย่อย การควบคุมสื่อลามกอนาจารในรูปแบบต่างๆ ทบทวนนโยบายการถ่ายโอนสถานศึกษาให้องค์กรปกครองท้องถิ่น ฯ

4.3 สรุปการตอบสนองของพรรคการเมือง

การจัดเวทีนโยบายสาธารณะในสถานการณ์การเลือกตั้ง ในภาพรวมมีตัวแทนพรรคการเมืองจำนวน 6 พรรค ได้แก่ พรรคไทยรักไทย ประชาธิปัตย์ ชาติไทย มหาชน ความหวังใหม่ ถิ่นไทยเข้าร่วม